

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

„Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej”
"Co-financed by the Ministry of Culture and National Heritage of the Republic of Poland"

BIULETYN INFORMACYJNY 1990

POLSKI INSTYTUT NAUKOWY W KANADZIE
I BIBLIOTEKA POLSKA
im. Wandy Stachewicz

3479 Peel Street, McGill University
Montreal, PQ, H3A 1W7
Tel.: (514) 398-6978

BIULETYN INFORMACYJNY

1990

Redakcja

**Józef Lityński i Stefan Władysiuk
Anna Giżycka**

**POLSKI INSTYTUT NAUKOWY W KANADZIE
I BIBLIOTEKA POLSKA
im. Wandy Stachiewicz**

**3479 Peel Street, McGill University
Montreal, PQ, H3A 1W7
Tel.: (514) 398-8978**

SŁOWO OD REDAKCJI

Zespół Redakcyjny dziękuje wszystkim Członkom Instytutu za nadesłanie materiałów dotyczących działalności naukowej i społecznej w roku akademickim 1989/1990.

Mamy nadzieję, że kontynuacja rubryki "Z działalności członków" spotka się z przychylnym przyjęciem przez wszystkich i pozwoli na szerszą wymianę doświadczeń.

W tym roku prezentujemy Państwu komputerową edycję Biuletynu. Chętnie przyjmujemy wszelkie uwagi dotyczące tej publikacji. Sugestie i propozycje Państwa będą uważnie rozpatrzone przy opracowaniu następnego rocznika.

ZESPÓŁ REDAKCYJNY ŻYCZY WSZYSTKIM CZŁONKOM WIELU SUKCESÓW
W PRZYSZŁYM ROKU AKADEMICKIM.

SŁOWO OD REDAKCJI

Zespół Redakcyjny dziękuje wszystkim Członkom Instytutu za nadesłanie materiałów dotyczących działalności naukowej i społecznej w roku akademickim 1989/1990.

Mamy nadzieję, że kontynuacja rubryki "Z działalności członków" spotka się z przychylnym przyjęciem przez wszystkich i pozwoli na szerszą wymianę doświadczeń.

W tym roku prezentujemy Państwu komputerową edycję Biuletynu. Chętnie przyjmujemy wszelkie uwagi dotyczące tej publikacji. Sugestie i propozycje Państwa będą uważnie rozpatrzone przy opracowaniu następnego rocznika.

ZESPÓŁ REDAKCYJNY ŻYCZY WSZYSTKIM CZŁONKOM WIELU SUKCESÓW
W PRZYSZŁYM ROKU AKADEMICKIM.

S P I S T R E Ś C I

SŁOWO OD REDAKCJI

Działalność Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie	5
Działalność Biblioteki Polskiej im.Wandy Stachewicz	6
Lista odczytów.....	9
Działalność członków	11
Nowi członkowie.....	23
<i>Z żałobnej karty.....</i>	<i>24</i>
Tadeusz Brzeziński.	24
Iwona Grabowska..	25
Bolesław Pasieczny..	26
Józef Lityński	
<i>Projekt Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.....</i>	<i>27</i>
Lista ofiarodawców.....	67
Activities of the Polish Institute during the academic year 1989/1990.....	70
Activities of the Polish Library during the academic year 1989/1990.....	72
Les activites de l'Institut Polonais des Arts et des Sciences au Canada pour l'annee 1989/1990.....	74
Les activites de la Bibliotheque Polonaise en 1989/1990.....	76

**DZIAŁALNOŚĆ POLSKIEGO INSTYTUTU NAUKOWEGO W KANADZIE
W ROKU AKADEMICKIM 1989/90**

Główne starania i wysiłki Instytutu w roku minionym skierowane były na zbieranie funduszy na przeprowadzoną modernizację Biblioteki Polskiej. Akcja ta prowadzona przez Komitet Pomocy Bibliotece, podobnie jak i w latach poprzednich tak i ostatnio spotkała się z życzliwym przyjęciem ze strony Polonii kanadyjskiej a zwłaszcza montrealskiej. Ogólnie zebrano ponad 20 tysięcy dolarów od 315 osób i instytucji polonijnych. (patrz lista ofiarodawców na str.)

W wyniku ogromnych zmian, zaszłych ostatnio w Polsce otworzyła się możliwość kontaktów z demokratycznymi instytucjami w Kraju. Pierwszym przedstawicielem demokratycznie wybranego Senatu, który odwiedził Instytut, był senator Andrzej Rozmarynowicz. Przedstawił on sytuację polityczną w Polsce po czerwcowych wyborach. O zaistniałych zmianach mówił też kierownik Biura Polityki Zagranicznej Senatu Zygmunt Skórzyński.

Oceny zmian zachodzących w Polsce dokonał Minister Spraw Emigracyjnych, Rządu Rzeczypospolitej na Uchodźstwie prof. Zbigniew Scholtz. Prezes Instytutu prof. Józef Lityński w swym 25-tym odczytzie z cyklu najnowszej historii przedstawił wizję Europy centralnej w okresie odwrótu ekspansjonizmu sowieckiego.

Ogromnym powodzeniem cieszył się odczyt redaktora Jana Nowaka który podzielił się swymi wrażeniami z Polski.

Tematyka polityczna, mimo że cieszyła się największym powodzeniem wśród słuchaczy, nie była jedyną w odczytach organizowanych przez PIN. Na uwagę zasługują odczyty z literatury wygłoszone przez młodych naukowców z Kraju, stypendystów Fundacji im. Tadeusza i Zofii Romer, dra Marka Swidzińskiego, oraz dr Wojciecha Ligęzę.

W celu zainteresowania sprawami polskimi środowiska kanadyjskiego zorganizowano odczyt znanego montrealskiego przemysłowca, oddanego przyjaciela Polski, honorowego członka Komitetu Pomocy Polsce Johna M. Hallwarda.

Z odczytów organizowanych przez Ottawskie Koło PINu na szczególną uwagę zasługuje odczyt kardynała Henryka Gulbinowicza o sytuacji Kościoła i Polaków w ZSRR.

Zarówno w Zarządzie Instytutu i jak i w zarządach oddziałów nastąpiły pewne zmiany personalne. W marcu 1990 r. do Zarządu PINu dokooptowano inż. Antoniego Sibigę. W kole ottawskim, miejsce długoletniego i zasłużonego prezesa prof. Andrzeja Ruszkowskiego, zajął prof. Ludwik Kos-Rabcewicz-Zubkowski. Po niespodziewanej śmierci prezesa oddziału torontońskiego, prof. Iwony Grabowskiej, na jej miejsce wybrano prof. Iwonę Bogoryę Buczkowską.

Instytut kontynuuje stałą współpracę z podobnymi placówkami naukowymi w innych krajach: Polskim Instytutem Naukowym w Ameryce mieszczącym się w Nowym Jorku, Polskim Ośrodkiem Społeczno-Kulturalnym w Londynie, Instytutem im. Piłsudskiego w Nowym Jorku, Towarzystwem Historyczno-Literackie w Paryżu i innymi. Ważnym elementem tej współpracy jest wymiana publikacji.

PIN z żalem powiadamia o odejściu z naszego grona zasłużonych, wieloletnich członków: konsula Tadeusza Brzezińskiego oraz profesor Iwony Grabowskiej.

Prof. Hanna M. Pappius
Mgr Stefan Władysiuk

**DZIAŁALNOŚĆ BIBLIOTEKI POLSKIEJ im. WANDY STACHIEWICZ
W ROKU AKADEMICKIM 1989/1990**

W minionym roku postanowiono wprowadzić w życie powzięte w poprzednim roku plany dotyczące komputeryzacji Biblioteki. W oparciu o fundusze zebrane w akcji zbórkowej oraz o zwiększone dotacje od instytucji polonijnych (Fundacja "Millenium", Polska Fundacja Społeczno-Kulturalna, Polonijna Kasa Kredytowa), Zarząd Instytutu i Biblioteki postanowił zakupić komputer oraz towarzyszące jemu wyposażenie. Zakupiono sprzęt firmy "Epson"; komputer wraz z dyskiem o pojemności 90 Mb, drukarkę oraz niezbędne programy komputerowe. Koszt całej inwestycji przekroczył \$ 6,000. Sprzęt ten umożliwił nam rozpoczęcie komputeryzacji naszego księgozbioru.

W ramach wcześniejszej umowy z Dyrekcją Biblioteki Uniwersytetu McGill, od września 1989 roku ważniejsze nasze książki są katalogowane w Bibliotece Głównej McGill i ich dane włączane są do jej komputerowego katalogu, z zaznaczeniem że znajdują się one w "Polish Institute Library". Opisów takich jest już ponad 300 i liczba ich stale wzrasta. Biblioteka sukcesywnie uzupełnia swój księgozbiór. Na zakup książek i czasopism przeznaczaliśmy w roku ubiegłym \$ 5,000. Wobec astronomicznego wzrostu cen książek, tak na tym kontynencie, jak zwłaszcza w ostatnich miesiącach w Polsce, Zarząd zdecydował zwiększyć tę sumę do \$ 8,000 na rok przyszły. Innym poważnym źródłem nowych książek są dary od osób prywatnych oraz wydawnictw, te ostatnie stale dzięki osobistym kontaktom kustosa biblioteki pani Wandy Stachiewicz. Wśród wydawnictw przysyłających nam egzemplarze okazowe znajdują się: Instytut Literacki w Paryżu, Towarzystwo Historyczne w Rzymie, Polska Fundacja Kulturalna w Londynie oraz "Znak" w Krakowie. Biblioteka w roku ubiegłym wzbogaciła się o kolekcję książek poświęconych sztuce, którą podarował nam pan Andrzej Madeyski z Rawdon. W tym liczącym prawie 1000 egzemplarzy darze na szczególną uwagę zasługuje też zbiór książek Teodora Parnickiego; niemal każda opatrzona autografem autora lub dedykacją. Cennym darem była też biblioteka, którą otrzymaliśmy jako zapis testamentowy po inżynierze Kazimierzu Berse. Inni nasi hojni ofiarodawcy to: pp. Grabowscy - kolekcja starych rycin, pani Joanna Broniszewska-bogaty zbiór klasyków filozofii; pani Alba Taylor, oraz pani Krystyna Sparks. Z wartościowszych nabytków wymienić należy reprintowe wydania "Voluminy Legum" oraz "Herbarza" Bonieckiego.

W minionym roku do Biblioteki zapisało się 160 nowych czytelników. Obecnie ich liczba przekroczyła 1050. W sumie w okresie ostatnich 12 miesięcy wypożyczono ponad 14,000 książek. Do księgi inwentarzowej wpisano ponad 1,000 pozycji. Skatalogowano 900 książek, w tym do katalogu komputerowego biblioteki 400. Ponieważ jednym z warunków współpracy ze strony Uniwersytetu McGill, była zmiana klasyfikacji z obowiązującego

u nas systemu Dewey'a na klasyfikację Biblioteki Kongresu, wpływające nowości oraz w miarę możliwości książki z dawną klasyfikacją muszą być opracowane według powyższej, nowej dla nas klasyfikacji.

Jak co roku Biblioteka uczestniczyła w dwóch kiermaszach organizowanych przez Polonię montrealską. Oprócz sprzedaży dubletów książek propagowano działalność biblioteki pośród Polonii.

W ramach współpracy ze szkołami sobotnimi, zorganizowano kilkakrotnie zajęcia dla dzieci w Bibliotece. Urządzono również wyjazdową wypożyczalnię książek dla jednej z odleglejszych szkół.

Przewidujemy również otwarcie dodatkowej wypożyczalni dla dorosłych.

Działalność Biblioteki opiera się w znacznej mierze na ofiarnej pracy Pań wolontariuszek. Od lat prowadzeniem wypożyczalni zajmują się panie Izabella Pieniążek, Wanda Poznańska, Anna Baryga, Janina Stefanicka oraz Wanda Maciejewska. Przy prowadzeniu księgi inwentarzowej, włączaniu kart książek i katalogowych pracowały panie: Janina Lankau, Hanna Szymańska, Janina Kędzierska. Wpisywaniem informacji do bazy danych zajmują się panie: Anna Czerwińska, Teresa Zóltowska i Ewa Wrotna. W pracach biurowych pomagają panie Marieta Brzeska i Anna Giżycka. O estetyczny wygląd Biblioteki dba pani Teresa Brodowska. Pani Olga Krzyczkowska służy swymi kontaktami osobistymi i radą przy zakupie książek. W tym roku specjalnie zasłużył się dla Biblioteki dr Lucjan Węgrowicz, który dużo czasu poświęcił pomagając nam przy wyborze systemu komputerowego, a następnie przy uruchomieniu go. Przy instalacji nowych regałów pomagali nam panowie Ryszard Snarski i Stanisław Paraskowicz.

Bibliotekarz Stefan Władysiuk, zajmuje się koordynacją pracy wolontariuszek i czynnościami bibliotekarskimi jak gromadzenie i selekcja materiałów, udzielanie informacji oraz katalogowanie. Bibliotekarka pani Zosia Bogdańska jest odpowiedzialna za katalogowanie naszych książek na McGillu.

Funkcję dyrektora Biblioteki od 2 lat piastuje wiceprezes Instytutu prof. Hanna M. Pappius, będąc odpowiedzialną jednocześnie za kontakty z Uniwersytetem McGill, i za kierownictwo Komitetu Pomocy Bibliotece. Założycielka i wieloletni kustosz pani Wanda Stachiewicz nadal służy swymi cennymi radami, propagując naszą placówkę w polskim i kanadyjskim środowisku.

Biblioteka utrzymuje kontakty z podobnymi placówkami w Polsce i na Emigracji oraz z kanadyjskimi i amerykańskimi instytutami interesującymi się sprawami Europy środkowo-wschodniej. Tak więc Biblioteka była reprezentowana przez panią Zofię Bogdańską na Zjeździe Sławistów w Chicago w listopadzie 1989. Na zjazd ten opracowaliśmy krótką ulotkę o naszej bibliotece, która była rozdawana wśród bibliotekarzy biorących udział w obradach.

Nie ograniczamy się tylko do kontaktów z obcokrajowcami. Ze względu na specyfikę naszej instytucji, zależy nam bardzo na ścisłych kontaktach z bibliotekami w kraju. Obecnie, w wyniku ogromnych zmian które zaszły w Polsce jest możliwe prowadzenie pełnej takiej współpracy. Latem ubiegłego roku podczas

swych wizyt w Polsce, dyrektor Biblioteki prof. Hanna M. Pappius oraz bibliotekarka pani Zosia Bogdańska odwiedziły Bibliotekę Narodową w Warszawie. Przyjęte z ogromną życzliwością, omawiały zacieśnienie współpracy pomiędzy obiema bibliotekami. Kontakty te już owocują zwiększoną wymianą książek i czasopism.

W ramach współpracy z instytucjami zrzeszonymi w Stałej Konferencji Muzeów, Archiwów i Bibliotek Polskich na Zachodzie, przygotowaliśmy artykuł o historii i działalności biblioteki. Artykuł ten ma się ukazać w broszurze o Stałej Konferencji i Jej Członkach, która będzie wydrukowana w tym roku. W obradach Konferencji które toczyły się w Londynie we wrześniu 1989 roku brał udział prezes Instytutu prof. Józef Lityński.

Pragniemy podziękować dyrektorowi stacji radiowej CFMB w Montrealu, p. Andrzejowi Mielewczukowi za bezpłatne ogłaszanie w audycjach "Polskiej Fali", komunikatów i apeli Biblioteki. Również dziękujemy redaktorom gazet polonijnych za pomoc w propagowaniu naszej tradycyjnej już Jesiennej Zbiórki na Bibliotekę.

Wypożyczalnia Biblioteki czynna jest w :

poniedziałki	od 10-tej do 20-tej.
czwartki	od 16-tej do 20-tej.
soboty	od 14-tej do 20-tej.

Czytelnia i serwis informacyjny czynne są codziennie z wyjątkiem niedziel, od 10-tej do 17-tej.

**LISTA ODCZYTÓW ZORGANIZOWANYCH PRZEZ P.I.H.K.
W SEZONIE 1989/1990**

MONTREAL

1. 14.08.1989 Spotkanie z senatorem Andrzejem Rozmarynowiczem pt. "Sytuacja w Polsce po wyborach 1989".
2. 14.09.1989 Odczyt Zygmunta Skórzyńskiego "Jak doszło do utworzenia rządu Mazowieckiego i czego należy się po tym rządzie spodziewać?"
3. 15.10.1989 Odczyt ministra Spraw Emigracyjnych Rządu R.P. na Uchodźstwie Zbigniewa Scholtza pt. "Stosunek Rządu R.P. do zmian zachodzących w Polsce."
4. 31.10.1989 Odczyt rektora Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, księdza profesora Mięczysława Krapca pt. "Rola jednostki w historii."
5. 09.11.1989 Odczyt dr. Olgierda Brzeskiego pt. "Historia Filistynów i archeologia Aschelon."
6. 20.11.1989 Odczyt Józefa Robakowskiego pt. "Pozycja artysty w dobie aktualnych przemian politycznych i społecznych."
7. 25.11.1989 Odczyt redaktora Jana Nowaka pt. "Polska z bliska."
8. 02.12.1989 Odczyt dr. Wojciecha Ligezy pt. "Między Lechoniem a Miłozzem. Role i wyobrażenia poety emigracyjnego."
9. 03.12.1989 Odczyt ks. Stefana Wyleźka pt. "Polski Instytut Kultury Chrześcijańskiej w Rzymie na tle działalności Fundacji Jana Pawła II."
10. 07.12.1989 Odczyt Johna M. Hallwarda pt. "The Change in Poland and the Challenge to the West - Impressions of my last visit to Poland."
11. 16.12.1989 Odczyt dr. Marka Swidzińskiego pt. "Polszczyzna w dzisiejszym teatrze polskim."
12. 06.02.1990 Odczyt doradcy ekonomicznego Lecha Wałęsy dr. Tomasza Stankiewicza pt. "Obecny stan ekonomii w Polsce - pytania i odpowiedzi."
13. 16.02.1990 Odczyt prezesa Instytutu, prof. Józefa Lityńskiego pt. "Zmiany w Polsce na tle wydarzeń w Europie Środkowo - Wschodniej."
13. 25.02.1990 Spotkanie z Jackiem Czaputowiczem i Małgorzatą Tarasiewicz z ruchu "Wolność i Pokój."
14. 12.03.1989 Odczyt dr. Aliny Kaczorowskiej pt. "Bezpaństwowość i utrata obywatelstwa w prawie międzynarodowym."
15. 04.05.1990 Odczyt mgr Urszuli Domaradzkiej-Klefas pt. "Artyści-rzeźbiarze kościołom Krakowa dawniej i dziś".

Spotkania Dyskusyjnego Klubu Video:

- 17.11.1989 - Kolejne spotkanie Klubu Video, organizowane w rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości. Pokaz archiwalnych filmów Polskiej Agencji Telegraficznej z lat trzydziestych.

07.04.1990

Wyświetlenie filmu zrealizowanego podczas uroczystości scaleniowego zjazdu krajowych kół Zolnierzy AK w Światowy Związek Zolnierzy Armii Krajowej, który odbył się w Warszawie w dniach 14-15 marca 1990 roku.

WYSTAWY I INNE

- 27.08.1989 - 09.09.1989 Wystawa "Wysilek Zbrojny Zolnierza Polskiego w II Wojnie Światowej".
- 21.10.1989 - 10.11.1989 - Wystawa prac Anny Bakinowskiej
- Styczeń-luty 1990 - Wystawa obrazów J. Niesiołowskiego
- 03.03.1990 - 10.03.1990 - Wystawa malarska Anny Batko. (3)
- 17.03.1990 - 29.03.1990 - Wystawa obrazów Joanny Meisner.
- 31.03.1990 - 12.04.1990 - Wystawa prac Krzysztofa Meisnera.
- 04.05.1990 - 18.05.1990 - Wystawa malarska Urszuli Domaradzkiej-Klefas

OTTAWA

1. 25.06.1990 Spotkanie z uczestnikami polskiej wyprawy w góry Alaski pt.: "Polski Mount Kinley 1989"
2. 29.08.1989 Spotkanie z Andrzejem Rozmarynowiczem "Sytuacja w Polsce po wyborach 1989".
3. 26.09.1989 Odczyt doktora Wojciecha Józefa Wasilutyńskiego pt. "Polska prawdziwa a Polska korespondentów zagranicznych"
4. 03.10.1989 Odczyt J.E. ks. Kardynała M. Gulbinowicza: "Sytuacja Kościoła i Polaków w Z.S.R.R."
5. 17.10.1989 Odczyt Zygmunta Skórzyńskiego "Jak doszło do utworzenia rządu Mazowieckiego i czego należy się po tym rządzie spodziewać?"
6. 28.11.1989 Odczyt dr. Wojciecha Ligęzy pt. "Beaty Obertyńskiej świadectwa z domu niewoli".
7. 04.12.1989 Odczyt ks. Stefana Wyleżka pt. "Polski Instytut Kultury Chrześcijańskiej w Rzymie na tle działalności Fundacji Jana Pawła."
8. 16.01.1990 Odczyt dr. Marka Świdzińskiego "Nowa dzisiejszej sceny polskiej".
9. 27.02.1990 Odczyt dr. Aleksandra Macieja Jabłońskiego pt. "Trzęsienie ziemi w San Francisco 17 października 1989 r. a bezpieczeństwo konstrukcji budowlanych".
10. 20.03.1990 Odczyt dr. Ludwika Kosa Rabcewicza Zubkowskiego pt. "Prawo Wielokulturowości w Kanadzie".
11. 24.03.1990 Spotkanie z dyrektorem Biura Senatu RP p. Markiem Kęsym.
12. 24.04.1990 Odczyt dr. Pawła Wyczyńskiego pt. "Z notatnika badacza literatury"

**DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA, ZAWODOWA I SPOŁECZNA CZŁONKÓW
W ROKU AKADEMICKIM 1989/1990**

PROF. IRENA BELLERT

Profesor Lingwistyki na Uniwersytecie McGill.

Opublikowała artykuł pt. "Anaphora as text connectors" w książce "Text and Discourse Connectors" (ed. Janos Petofi), John Benjamin Publ. Co, Amsterdam, New York 1989.

Wydała książkę pt. "Feature System for Quantification Structure in Natural Languages", Foris Publications, Dordrecht, Holland, 1989.

Złożyła do publikacji artykuł "Puzzles with Reference" - ukaże się w książce "Words are Physicians for an Ailing Mind", ed. Daniel Weiss, Munchen.

Wygłosiła następujące odczyty: "Teoria kwantyfikatorów dla języka naturalnego" w Ośrodku Obliczeniowym P.A.N. w Warszawie, "The Feature System for a Quantification Theory" w Instytucie Filozofii Nauki w Salzburgu, oraz "Theory of Language and Popper's Theory of Science" podczas Conference on Popper's Philosophy of Science, Santiago, Chile.

ZOFIA BOGDANSKA

Magister bibliotekarstwa, bibliotekarka w Bibliotece Polskiej w Montrealu. Od sierpnia 1989 kataloguje i włącza nasze książki w system komputerowy Uniwersytetu McGill, MUSE.

W listopadzie 1989 uczestniczyła w konferencji slawistycznej w Chicago. Obecnie przygotowuje materiały na Międzynarodowy Zjazd Bibliotekarzy Slawistycznych, który odbędzie się na uniwersytecie Cambridge w Anglii w lipcu 1990. Przygotowuje się również do wygłoszenia referatu w listopadzie 1990 r. pt. "Polskie zbiory biblioteczne w Kanadzie środkowo-wschodniej - cele i zadania" jako członek panelu polskiego.

DR. OLGIERD W. BRZESKI

Były prezydent a obecnie vice-prezes rady nadzorczej firmy Sandoz. Zajmuje się teraz archeologią. W roku 1989:

1. Przeprowadził badania kultury Maya w Belize.
2. Zorganizował ekipę archeologiczną i przeprowadził wykopaliska grodziska z X wieku w Grzybowie pod Gnieznem.
3. Założył Fundację Brzeskich poświęconą badaniom początków państwa polskiego.
4. Brał udział w ekspedycji badającej rzymski pałac z III wieku Paphos na Cyprze.
5. Wygłosił odczyt w Polskim Instytucie Naukowym na temat historii Filistynów i archeologii Eskalonu.

PROF. TEODOR F. DOHARADZKI

Profesor zwyczajny (emerytowany) Uniwersytetu Montrealskiego, literat, polonista, slawista, komparatysta literacki, dyrektor Instytutu Cywilizacji Porównawczych i Centrum Badań

Polских w Montrealu.

Z pośród zjazdów i konferencji naukowych, w których brał on udział wymienić należy Walne Zebrania PEN-Clubu oraz prace przygotowawcze do 54-go Światowego Kongresu PEN-Clubów, III Kongres Uczonych Polskiego Pochodzenia (Warszawa i Kraków, 16-20 lipiec 1989), doroczny Zjazd Towarzystwa Pisarzy Kanadyjskich (Mont- Gabriel), Walne Zebranie Związku Prasy Etnicznej w Quebec, Ogólno-Kanadyjska Konferencja Wielokulturowości w mieście Quebec.

Z kolejnych dokonań profesora wymienić należy przede wszystkim jego udział w 54-ym Światowym Kongresie PEN-Clubów (Toronto - Montreal, 23-30 wrzesień 1989). W ramach montreal- skich sesji i "rencontres" tego Kongresu profesor Domaradzki przewodniczył spotkaniu autorskiemu Tadeusza Konwickiego",

Ukoronowaniem przeszło 52 letniej pracy wykładowczej i naukowej profesora Domaradzkiego było nadanie mu ORDERU KANADY przez Gubernatora Generalnego Kanady (Rideau Hall, 18-ty październik 1989). W uzasadnieniu opublikowanym w Akcie wspomnianej inwestytury podkreślona została rola profesora Domaradzkiego "jako prawdziwego pioniera Studiów Slawistycznych na Uniwersytecie Montrealskim oraz później Instytutu Cywilizacji Porównawczych w Montrealu.

Podkreślono również, że dzięki swym publikacjom oraz swej działalności w licznych towarzystwach naukowych, jak też dzięki wykształceniu wielkiej liczby studentów przyczynił się on do wysokiej renomy akademickiej Kanady.

W upowszechnieniu jego dokonań dużą rolę odegrał założony i redagowany przez niego na przestrzeni ponad dwudziestu lat periodyk naukowy "Etudes Slaves et Est Europeennes - Slavic and East-European Studies".

HANIA FEDOROWICZ

Prezes "Canadian Tribute to Human Rights" Committee - Komitet Pomnika Praw Człowieka w Ottawie. Jako zaproszony gość wygłosiła odczyty na następujących zjazdach: 6th International Summer Academy: "Central European Perspectives" sponsorowanym przez Austrian Institute for Peace Research and Peace Education. Burg Schlaining, Austria, 7 - 15 lipiec 1989) 3rd International Colloquium on Communication and Culture, Piran, Yugoslavia, organizowanym przez Ljubljana Research Forum, Faculty of Sociology, Political Science and Journalism, University of Ljubljana, Przedstawiła referat: "Civil Society as a Communication Project, The Polish Laboratory for Democratization in East Central Europe".

Brała udział jako współorganizator oraz wygłosiła referat na konferencji "Independent Peace Groups, Pacifism and Civil Society in the Soviet Union and Eastern Europe" sponsorowanym przez Waterloo-Laurier Centre for Soviet Studies, 16 luty 1990. Tytuł referatu: Introduction to Independent Initiatives for Peace and Security in Eastern Europe: Dialogue with the West and the Proposal for a Helsinki Citizens' Assembly.

JERZY GONERKO

Członek zarządu wielu organizacji polonijnych.

W roku 1989/90 :

W ramach prac Komitetu Planowania Północno Amerykańskiego Studium do Spraw Polaków (gdzie od około 10 lat pełni funkcję sekretarza komitetu) współredagował dwa opracowania:

a) " Uwagi do założeń reformy ekonomicznej w kraju" (sierpień 1989),

b) " Polska w Europie w świetle propozycji prezydenta Mitteranda w sprawie konfederacji Europy zachodniej z Europą centralną."

c) Powyższy temat referował na seminarium Ośrodka Badań Międzynarodowych Senatu R.P.

Jako członek zarządu Komitetu Pomocy Polsce przy KPK od 10 lat prowadzi z członkami Komitetu wysyłkę strzykawek, lekarstw, odzieży i obuwia do dalszego rozdziału przez Komisję Charytatywną Episkopatu Polskiego, którą kieruje ks. biskup Czesław Domin z Katowic. Wynikiem działalności Komitetu jest pomoc zawarta w około 80 kontenerach (400 ton) ładunków łącznej wartości ponad \$1,500,000 według cen rynkowych.

Jako członek zarządu Fundacji Społeczno-Kulturalnej uczestniczy w opracowaniu wytycznych dla kwatery zasłużonych dla Fundacji i sekcji polskiej na cmentarzu Cote des Neiges. Realizacja tego programu przyczyni się do zwiększenia dotacji Fundacji dla organizacji polonijnych i na stypendia dla studentów.

W Polskim Instytucie Naukowym w Montrealu prowadzi akcję informacyjną, zmierzającą do uzyskania zgłoszeń z USA i Kanady na doroczny Uniwersytet Letni Kultury Polskiej prowadzony przez Polski Instytut Kultury Chrześcijańskiej w Rzymie przy Watykańskiej Fundacji Jana Pawła II.

Brał udział w dniach 14 i 15 marca 1990 w Warszawie w Krajowym Zjeździe Konsolidacyjnym Żołnierzy Armii Krajowej jako obserwator z Koła AK w Montrealu.

INŻ. ALEKSANDER MACIEJ JABŁOŃSKI

Inżynier budownictwa lądowego, pracownik naukowy w Institute for Research in Construction, National Research Council of Canada w Ottawie. Specjalizuje się w dziedzinie mechaniki konstrukcji, dynamiki budowli i inżynierii sejsmicznej. Vice-prezes ottawskiego oddziału Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie

Ostatnio ogłosił następujące prace i artykuły:

Jabłoński, A.M., Humar, J.L., "Three-Dimensional Boundary Element Reservoir Model for Seismic Analysis of Arch and Gravity Dams", Earthquake Engineering and Structural Dynamics, Vol. 19, 1990 (in press) ; Jabłoński, A.M., "Effect of Location of Transmitting Boundary on Seismic Hydrodynamic Pressures on Gravity Dams", Proceedings, Fourth U.S. Conference on Earthquake Engineering, 1990 (in press) ; Jabłoński, A.M., Allen, D.E., Law, K.T., Rainer, J.H., "Assessment of Earthquake Effects on Residential Buildings and Services in the Greater Vancouver Area", Report No. CR-5810.1 for Canada Mortgage and

Housing Corporation, 1989. ; Rainer, J.H., Jabłoński, A.M., Law, K.T., Allen, D.E., "Earthquake Damage in the San Francisco Area and Projection to Greater Vancouver", Report No. CR-62026.1 for Canada Mortgage and Housing Corporation, 1990. Jabłoński, A.M., Law, K.T., "The Loma Prieta (San Francisco) Earthquake of October 17, 1989, Canadian Civil Engineer, Vol. 7, No. 1, Jan/Feb. 1990, pp. 1-2.

A.M. Jabłoński wygłosił następujące odczyty:

K.T. Law & A.M. Jabłoński - "The 1989 Loma Prieta Earthquake Geotechnical and Structural Aspects", Canadian Geotechnical Society, Eastern Branch on 9 January 1990.

K.T. Law & A.M. Jabłoński - "The Loma Prieta (San Francisco) Earthquake", National Research Council, Institute for Research in Construction, IRC Seminar on 23 January 1990.

A.M. Jabłoński - "Trzęsienie Ziemi w San Francisco 17 października 1989 r. a bezpieczeństwo konstrukcji budowlanych", Polski Instytut Naukowy w Kanadzie, Oddział Ottawa, 27 lutego 1990 r.

PROF. ANDRZEJ KAWCZAK

Profesor filozofii na Uniwersytecie Concordia w Montrealu, Vice-Prezes Kongresu Polonii Kanadyjskiej. W 1989 roku opublikował przedmowę do pośmiertnie wydanej książki Kazimierza Dąbrowskiego, "Filozofia esencji". 12-go lutego 1990 roku wygłosił na Uniwersytecie Concordia odczyt pt: "Philosophy and the Polish Democratization". Został wybrany sekretarzem generalnym World Council of East - Central European Communities.

BARBARA KEJNA-SHARRATT

Przewodnicząca Komisji Kultury Kongresu Polonii Kanadyjskiej w roku 1989.

Zorganizowała wystawę książki polskiej w Kanadzie w Robarts Library na Uniwersytecie Torontońskim w maju 1989 oraz wystawę obrazów polskich malarzy współczesnych "Sztuka niepokornych" w Toronto, maj 1989.

Zorganizowała dwie sesje dotyczące Solidarności oraz literatury polskiej i języka polskiego w ramach konferencji Learned Societies w Quebec City(czerwiec 1989) . Na jednej z sesji wygłosiła referat o literaturze stanu wojennego w Polsce.

Przygotowała dwa kursy literatury polskiej, (po polsku i drugi, przekrojowy, po angielsku) na Uniwersytet Letni im. Jana Pawła w Rzymie, gdzie wykładała w czerwcu-lipcu 1989.

Opublikowała artykuł p.t. "Współczesna powieść polska o tematyce klasycznej: Parandowski i Parnicki", Biuletyn Związku Nauczycielstwa Polskiego w Kanadzie, nr. 93/94, 1989.

PROF. DR. JERZY KOREY-KRZECZOWSKI

Prezydent Canadian School of Management w Toronto.

W grudniu 1989 w Hong-Kongu przeprowadził szereg spotkań z profesorami. Spotkania te były organizowane przez Oxford Institute of Education.

10 grudnia 1989 wygłosił przemówienie (Convocation Address) do absolwentów Canadian School of Management, którzy ukończyli

ten program w Hong-Kongu.

25 czerwca w ramach konwokacji International Management Centre w Queen Elizabeth II Centre w Londynie wygłosił przemówienie do absolwentów.

23 listopada 1989 przewodniczył w uroczystościach graduacyjnych Canadian School of Management w Toronto.

24 października nadał dyplomy "Honorary Fellow" Kanadyjskiej Szkoły Zarządzania trzem wybitnym osobistościom:

Hon. William G. Davis (były premier Ontario), Hon. Lincoln H. Alexander (Lt. Governor prowincji Ontario) i dla Ronalda B. Woodarda (prezydenta Zakładów Lotniczych Boeing).

7 czerwca złożył wizytę w Florida Atlantic University, Boca Raton, Fla. jako Distinguished Visiting Professor of Business Administration.

3 grudnia 1989, jako prezydent Canadian School of Management przewodniczył w uroczystościach graduacyjnych w Hong Kongu, zorganizowanych wspólnie z Oxford Institute of Education.

PROF. LUDWIK KOS-RABCEWICZ ZUBKOWSKI

Prezes ottawskiego oddziału PINu.

W roku 1989 działał jako: 1) prezes Międzynarodowej Federacji Instytucji Arbitrażu Handlowego 2) vice-prezes Panamerykańskiej Akademii Prawa Międzynarodowego i Porównawczego 3) prezes Kanadyjskiego Centrum Arbitrażu Handlowego 4) prezes Kanadyjskiej Sekcji Panamerykańskiej Komisji Arbitrażu Handlowego 5) vice-prezes Komitetu Prawa Arbitrażu Panamerykańskiej Federacji Prawników 6) prezes Komitetu Międzynarodowego Prawa Karnego 'International Law Association' 7) Członek rady Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawa Karnego 8) członek rady Panamerykańskiej Federacji Prawników 9) członek Rady 'International Law Association' 10) profesor prawa Polskiego Uniwersytetu na Obczyźnie 11) członek zarządu Kanadyjskiego Towarzystwa Heraldycznego 12) członek komitetu ustawodawczego 'Canadian Criminal Law Association' 13) redaktor kwartalnika 'Inter-American Arbitration' 14) członek komitetu wykonawczego Panamerykańskiej Komisji Arbitrażu Handlowego 15) adwokat 16) członek szeregu towarzystw naukowych.

W 1989 została opublikowana w Limie księga pt. "Al Arbitraje en el Derecho Latinoamericano y Espanol. Liber Amicorum en Homenaje a Ludwik Kos-Rabcewicz Zubkowski". Księga ta została uroczystie wręczona jubilatowi 21 listopada 1989 r., wraz z dyplomem honorowym i gwiazdą Związku Adwokatów Limy. Podobna uroczystość miała miejsce 29 listopada w Buenos Aires.

Prof. Zubkowski reprezentował Canadian Bar Association na konferencji Panamerykańskiej Federacji Prawników w Kolumbii (maj 1989) i Paragwaju (listopad 1989). Uczestniczył, przewodniczył i wygłaszał referaty na konferencjach prawniczych w Paryżu (maj 1989), Wiedniu (październik 1989), Mediolanie (maj 1989), Padwie, Ferrarze i Mantui (wrzesień 1989). Wygłosił wykłady: w lipcu na Letnim Uniwersytecie Jana Pawła II w Rzymie, w maju na uniwersytecie w Innsbrucku, w październiku na uniwersytecie w Zagrzebie, w listopadzie na uniwersytecie w Rio de Janeiro, La Plata i Buenos Aires. Wziął udział w panelu

Polskiego Uniwersytetu na Obczyźnie w Londynie. W lutym wykładał w Brukseli, w Trewirze, Munster i Bochum. W lutym także wygłosił referat na wydziale prawa KULu w Kazimierzu.

Publikacje w 1989/90 r.: 1) L'adaptation de la loi - type de CNUDCI dans les provinces du common law au Canada. Revue de l'Arbitrage, Bulletin du Comité Français de l'Arbitrage, 1989, No. 1, 37-42. 2) Panamerykańskie konwencje dotyczące arbitrażu handlowego, Państwo i Prawo, XLIV 1989 3(517) 84-90. 3) Arbitration Laws in Canada, Yearbook Commercial Arbitration, Vol. XIV, 1989, 493-497. 4) Arbitration in Canada: A Second Look, International Commercial Arbitration in the Common Law Provinces of Canada, The Arbitration Journal, 44, No. 3, 1989, 14-20. 5) Les crimes internationaux et le droit pénal interne, Revue internationale de droit pénal, 1989, Vol. 60, Nos. 1 & 2, 195-213.

LEOPOLD KURCZ

Sekretarz Generalny Vanier College od 1981, członek Canadian Institute of International Affairs od 1978 r. oraz członek Rady Nadzorczej tej organizacji w latach 1983-1987.

Od roku 1981 członek Rady Narodowej R.P. z nominacji Prezydenta R.P.; sekretarz Generalny oddziału Rady Narodowej w Kanadzie 1981 - 1988, a od września 1989 wice-przewodniczący, w Royal Canadian Air Force Association 310 Wilno Wing, a od listopada prezes tej organizacji. Wybrany po raz trzeci Przewodniczącym Komitetu Skarbu Narodowego w Montrealu. Od 1981 członek zarządu Vanier College Art Trust, a od roku 1986 Prezes Rady Nadzorczej. W lutym 1990 wyznaczony do komitetu organizacyjnego konferencji Association of Canadian Community Colleges, która będzie miała miejsce w roku 1992 w Montrealu. Porucznik rezerwy armii kanadyjskiej, Kawaler Orderu Polonia Restituta (1988).

PROF. JÓZEF LITYŃSKI

Profesor geografii na Université du Québec a Trois Rivières, prezes PINKu, delegat Rządu RP na Kanadę.

Maj 1989 - udział w Kongresie ACFAS w Montrealu; referat pt. "Problèmes des données pour la classification des sous-types climatiques";

Lato 1989 - kierownictwo naukowe opracowania "L'influence climatique du futur réservoir hydro-electrique Rivière Ashuapmushuan";

Wrzesień 1989 - udział w XXIII Zjeździe Kombatantów Polskich w Kanadzie, Montreal; referat p.t. "W pięćdziesiątą rocznicę wybuchu drugiej wojny światowej"; publikacja pracy pod tym samym tytułem w "Gwieździe Polarnej"

Wrzesień 1989 - udział w konsultacjach w Meteorologie Nationale na temat publikacji numerycznej klasyfikacji klimatów regionalnych i lokalnych Francji, Paryż.

Wrzesień 1989 - udział w Zjeździe Wolnych Polaków w Londynie; referat p.t. "Sytuacja na świecie po zmianach jakie zaszły w ostatnim czasie"

Wrzesień 1989 - publikacja p.t. "The Classification of the

General Atmospheric Circulation (Hemisphere Nord)"; Programme on Long Range Forecasting Research, World Meteorological Organisation, Geneva, 1989.

Październik 1989 - udział w sesji inauguracyjnej Oddziału Rady Narodowej w Kanadzie, referat p.t. "Aktualna sytuacja w Polsce"

Listopad 1989 - udział w Kongresie i w "Workshop" na temat anomalii klimatycznych i zmian klimatu w skali światowej, Tuluza, Francja.

Luty 1990 - odczyt w Instytucie "Zmiany w Polsce na tle wydarzeń w Europie Środkowo-Wschodniej".

Marzec 1990 - udział w konsultacjach z Rządem Rzeczypospolitej na Uchodźctwie w sprawach dotyczących aktualnej sytuacji w Polsce i na emigracji, Londyn.

Otrzymane odznaczenia :

Październik 1989 - Krzyż Kawalerski Orderu Polonia Restituta.

Styczeń 1990 - Krzyż Armii Krajowej.

Styczeń 1990 - Medal Wojska Polskiego.

Luty 1990 - Brązowa Odznaka Skarbu Narodowego.

PROF. MARIA ŁOŚ

Professor Department of Criminology, University of Ottawa. Została mianowana Adjunct Research Professor w the Institute of Soviet and East European Studies and oraz w the Criminology and Criminal Justice Program, Carlton University - obie funkcje są honorowe. W listopadzie-grudniu 1989 była "Visiting Fellow" w Institute of Criminology, Fitzwilliam College, Cambridge University w Anglii. Została po raz trzeci wybrana do zarządu International Research Committee on Sociology of Deviance and Social Control. W ostatnim roku opublikowała książkę: "The Second Economy i Marxist States", London: The Macmillan Press; New York: St. Martin's Press, 1990 (styczeń).

Jest autorką rozdziałów w książkach:

"The 'Shadow' Economy and Civil Society in Eastern Europe" w F. Houle, R. Melchers, Y. Theriault et al., "Welfare State and Civil Society", Ottawa: University of Ottawa Press (w druku).

"Red-Collar Crime: Elite Crime in Poland", w A. Kojder (ed.) "Przymus w Społeczeństwie" (Coercion within Society), Warsaw: Polish Sociological Association and University of Warsaw, pp. 85-87, 1989.

"Introduction", w "The Dynamics of the Second Economy in Poland" and "Dynamic Relationships of the First and Second Economies of Old and New Marxist States", Maria Łoś (ed.), "The Second Economy in Marxist States, London: Macmillan Press; New York: St. Martin's Press, pp. 1-10, 27-49, 193-230, 1999'.

"Feminism and Rape Law Reform", w Morris and L. Gelsthorpe (eds.), "Feminist Perspectives in Criminology", Open University Press (przyjęte do publikacji).
Wygłosiła następujące odczyty:

"The Canadian Rape Law Reform, Women, and the Mass Media" (International Conference on Sociology of Law, Venezuela, li-

piec 1989).

"Law and the Unofficial Economy in Marxist States" (University of Stanfield, England, listopad 1989). "Legal Pluralism and the Economy in Eastern Europe" (University of Edinburgh, Scotland, grudzień 1989).

"Gospodarka drugiego obiegu w państwach marksistowskich" (Polish University Abroad, London, England, grudzień 1989).

"Canadian Rape Law Reform" (University of Cambridge, England, grudzień 1989).

"From Underground to Legitimacy: Civil Society and the Second Economy in East/Central Europe" (University of California in Berkeley, USA, luty 1990).

"Causes and Patterns of Central-European Revolutions" (Center for Advanced Study in the Behavioral Sciences, Stanford, USA, luty 1990).

"The Second Economy and the Dynamics of the Marxist Development and Decline" (International Conference on Self-employment and Entrepreneurship in Socialist Countries, Trento, Italy, kwiecień 1990).

Maria Łoś udzieliła szereg wywiadów radiowych i telewizyjnych w Kanadzie i USA.

PROF. ANDRZEJ S. MICHALSKI

Profesor Wydziału Studiów Hiszpańskich Uniwersytetu McGill. Specjalizacja: średniowieczna literatura hiszpańska i literatura hiszpano-amerykańska. W roku 1989 uczestniczył w zjeździe Asociación Internacional de Hispanistas w Barcelonie. Wygłosił referat "Simetría doble y triple en el Poema de Mio Cid". Wygłosił również odczyt w Asociación Cervantes de Montreal: "Dos poetas feministas hispanoamericanas : Sor Juana Ines de la Cruz y Alfonsina Storni." Publikacja: "The Triple Characterization of Don Melon and Dona Endrina." Revista Canadiense de Estudios Hispánicos, XII (1988). 271-286.

PROF. ANDRZEJ H. MROZEWSKI

Bibliotekarz i profesor, Laurentian University w Sudbury, Ontario.

W roku 1989 w związku z pracą nad 'catalogue raisonne' twórczości graficznej Stefana Mrożewskiego spędził pięć tygodni w Polsce i Holandii, pracując między innymi w Warszawie (Muzeum Narodowe, Biblioteka Narodowa, Biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego, Instytut Sztuki PAN, Muzeum Literatury), w Krakowie (Muzeum Narodowe i Biblioteka Jagiellońska), w Kielcach (Muzeum Narodowe), we Wrocławiu (Ossolineum i Muzeum Narodowe), w Częstochowie (Muzeum), itd. W Holandii między innymi w Amsterdamie (Rijksmuseum, Stedelijk Museum, Universiteitsbibliothek van Amsterdam), w Leiden (Bibliotiek der Rijksuniversiteit Leiden), w Hadze (Haags Gemeentemuseum, Rijksmuseum Meermanno-Westreenianum en Museum van het boek, Koninklijke Bibliotiek). Wygłosił odczyt o twórczości Stefana Mrożewskiego w Muzeum Lubelskim oraz w Warszawie dla członków Oddziału Warszawskiego Towarzystwa Przyjaciół Książki.

W grudniu 1990 r. współpracował z Laurentian University and Arts w urządzaniu wystawy kart świątecznych Stefana Mrożewskiego i artystów holenderskich.

Napisał dla Canadian Book Review Annual 1990 recenzję pamiętnika Marii Haliny Horn pt. 'A Tragic Victory', Toronto, ECW Press 1988 (tytuł oryginalnego wydania 'Pamiętnik Żydówki', Toronto 1984).

Wygłosił odczyt pt. 'Narodziny Niepodległej Polski w roku 1918 i w roku 1989' podczas Akademii 11 Listopada zorganizowanej przez Kongres Polonii Kanadyjskiej, okręg Sudbury. Prezes Koła Przyjaciół KULu w Sudbury.

PROF. HANNA M. PAPPUS

Profesor Wydziału Neurologii i Neurochirurgii Uniwersytetu McGill i Montrealskiego Instytutu Neurologicznego. Wiceprezes Polskiego Instytutu Naukowego. Dyrektor Biblioteki Polskiej. Publikacje w 1989/1990 r.:

"Involvement of indoleamines in functional disturbances after brain injury" w Prog. Neuro-psychopharmacol. Biol. Psychiat. 13:353-361, 1989 ;

wraz z L.S. Wolfe, L. Pellerin i K. Rostworowski

"Synthesis and functions of cyclooxygenase and lipoxigenase products in brain: New findings and an appraisal." w Advances in Prostaglandin Thromboxane, and Leukotriene Research, Proceedings of the Taipei Conference on Prostaglandin and Leukotriene Research.

Samuelsson B, Wong PYK and Sun FF (Eds.)

Raven Press, New York, Vol. 19, pp. 387-393, 1989

Prof. Pappus przedstawiła pracę p.t. "Zaburzenia amin biogennych w zmianach czynnościowych po urazie mózgu" podczas symposium "Neurobiologia niedokrwienia i niedotlenienia mózgu ze szczególnym uwzględnieniem badań na temat dojrzewania ogniska niedokrwiennego i następowych zmian późnych", które miało miejsce w Poznaniu w czerwcu 1989 r. Brała też udział w Międzynarodowym Symposium "Brain 89" w Bolonii we Włoszech w czerwcu 1989 ; w konferencji FASEB "The Neurobiology of the Central Nervous System Injury", w Saxons River, Vt. w sierpniu, oraz Neurotrauma Society Symposium w Phoenix, Arizona w październiku.

PROF. ALICJA POZNAŃSKA-PARIZEAU

Profesor Kryminologii na Uniwersytecie Montrealskim. Pisarka, dziennikarka, autorka wielu artykułów dotyczących problematyki polskiej.

W 1989 roku wydała sztukę w wydawnictwie Lemeac pod tytułem: "Mais, comment tuer le dogmat" (Jak zabić dogmat). Zredagowała i odczytała w Radio Canada cykl 12 audycji poświęconych literaturze polskiej. Jest również autorką tekstu wygłoszonego przez Radio Canada, pt. "Powrót". Publikuje w "Le Devoir" kronikę analizy i krytyki książek tłumaczonych na francuski z języków obcych; między innymi wydawnictwa Europy Centralnej.

KORNELIA IRENA LOGA-RUSZKOWSKA

Adwokat; koordynowała prace ottawskiego oddziału Północno-Amerykańskiego Studium Spraw Polskich.

Ogłosiła wspólnie z mężem Andrzejem artykuł p.t. "La Communication Sociale: parent pauvre du Code de Droit Canonique" w numerze specjalnym "Studia Canonica", poświęconym nowemu kodeksowi prawa kanonicznego, (nr. 23 1989. str. 471-484).

PROF. ANDRZEJ RUSZKOWSKI

Profesor emerytus Wydziału Komunikacji Społecznej na Uniwersytecie Św. Pawła w Ottawie, vice-prezes PINu.

Współpracował wspólnie z żoną Kornelią Ireną w redakcji wyżej wymienionego artykułu w 'Studia Canonica'.

Dnia 10 października 1989 wygłosił w Kręgu Wiedzy Religijnej w Londynie odczyt p.t. "Co dał Kościołowi Sobór Watykański II w dziedzinie komunikacji społecznej?", Tekst odczytu został przyjęty do druku przez "Znaki Czasu".

JERZY SKRODZKI

Ekonomista, działacz społeczny, autor wielu artykułów dotyczących spraw polskich, ukazujących się w prasie kanadyjskiej i polonijnej. Kontynuuje wysyłkę paczek do Polski, przeznaczonych dla byłych żołnierzy AK i ich rodzin. Dotychczas wysłał 1393 paczek. Otrzymał w 1989 roku "Certificat of Merit" - Canada Volunteer Award, wydany przez ministerstwo Health & Services, Canada.

PROF. RYSZARD SOKOŁOWSKI

Profesor w Department of Modern Languages and Literature, University of Ottawa.

Działalność akademicka:

- otrzymał grant na publikacje naukowe w ramach School of Graduate Studies.

- otrzymał grant (wraz z A. Donskov i R. Weretelnyk) na Międzynarodowe Symposium Dramatu Słowiańskiego; również otrzymał subwencje 'Vente et Location' i S.S.H.R.C. na powyższe symposium.

Bierze udział w organizacji (wraz z A. Donskov i R. Weretelnyk) Międzynarodowego Sympozjum Dramatu Słowiańskiego na University of Ottawa, który odbędzie się w maju 1991 r.

Opublikował artykuł: "Poeta przepaści" w Ruchu Literackim, oraz artykuły zawarte w Proceedings, "International Slavic Drama Symposium" (w współpracy z A. Donskov i R. Weretelnyk), University of Ottawa.

Wygłosił w styczniu 1989 r. odczyt na University Saint-Paul pt. "Nieznany poeta polskiego renesansu".

Obecnie zajmuje się monograficznym badaniem poezji Zbigniewa Morsztyna; 'epitafium' jako genre literacki polskiego baroku; przygotowaniem antologii poezji polskiego baroku w tłumaczeniu

angielskim, oraz przygotowaniem angielsko-francuskiego podręcznika dla podstawowej nauki języka polskiego.

ANDRZEJ WOŁODKOWICZ

Bibliotekarz w Ministerstwie od Spraw Indian i Północy służył pomocą w gromadzeniu dokumentacji na temat pierwszych mieszkańców Kanady. Między innymi korzystali z jego pomocy Polacy: autor indiańskich bestsellerów w Polsce i studentka-autorka pracy magisterskiej na temat sztuki eskimoskiej.

Przygotował do publikacji w ubiegłym roku:

"Starożytność w żyłach Polaków" w londyńskim "Dzienniku Polskim" z lipca 1988. Praca ta ukaże się w periodyku heraldycznym w Polsce. "Polacy na Łuku Triumfalnym w Paryżu" w ostatnim bożonarodzeniowym numerze londyńskiego "Dziennika".

"Górecy herbu Dołęga; przyczynek genealogiczny do linii litewskiej" - artykuł przyjęty do wydawnictwa Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie.

Drugie wydanie poprawione i rozszerzone książki pt. "Polish Contribution to Arts and Sciences in Canada".

Zbiera materiały do "Krwi królewskiej w rodzinach polskich", oraz "Krwi polskiej w dynastiach europejskich" i do dziejów rodzin frankistowskich w Polsce. Opracowuje potomstwo z prawego i lewego łóża króla Stanisława Poniatowskiego.

DR. LUCJAN WĘGROWICZ

Profesor na Wydziale Inżynierii Elektrycznej Uniwersytetu McGill w Montrealu. Członek senior IEEE, menadżer w przemyśle elektronicznym.

W roku akademickim 1989/90 prowadził wykłady z elektrodynamiki stosowanej dla studentów magisterskich i doktorantów. Uczestniczył również w pracach naukowo-badawczych prowadzonych przez uniwersytet wspólnie z przemysłem. Latem 1989 roku wziął udział w IEEE Antennas and Propagation Society International Symposium and URSI Radio Science Meeting w San Jose, California, gdzie wygłosił referat.

PAWEŁ WYCZYŃSKI

Emerytowany profesor literatury Francusko-Kanadyjskiej na Uniwersytecie Ottawskim. Badacz w Centrum Badań nad cywilizacją francuskiej Kanady przy Uniwersytecie Ottawskim.

Wydał następujące książki: "Dictionnaire des auteurs de langue française en Amérique du Nord", Montreal: Fides, 1989 (w współpracy z Reginald Hamel i John Hare), oraz "Nelligan 1879-1941, Biographie", Montreal: Fides, 1990 (drugie wydanie). Opublikował również następujący artykuł: "La bibliographie: principes, objectifs, perspectives de renouvellement dans Clement Moisan L'histoire littéraire; theories, methodes pratiques", Quebec, Les Presses de l'Université Laval, 1989, p. 161-178.

MARIA F. ZIELINSKA

Dyrektor Multilingual Biblioservice przy Bibliotece Narodowej w Ottawie.

Funkcje społeczne i nagrody:

Vice-prezes Stowarzyszenia Inżynierów Polskich w Kanadzie, redaktor biuletynu i archiwista Oddziału. W sierpniu 1989 roku została mianowana przez Zarząd Główny STP przewodniczącą Komitetu Uroczystości 50-lecia STP, które będzie obchodzone w maju 1991 r. Jest również reprezentantką Koła Pań przy STP i KPK - Ottawa. Członek American Library Association oraz Canadian Society for Comparative Study of Civilizations. Pełniła w roku 1989-90 po raz drugi funkcję przewodniczącej American Library Association - Ethnic Materials and Information Exchange Round Table. Została również mianowana członkiem zarządu Public Libraries Association - Multilingual Materials and Library Services Committee na okres 1989-91. W sierpniu 1989 objęła stanowisko przewodniczącej sekcji bibliotek służącym populacjom wielokulturowym (Section on Library Services to Multicultural Populations) Międzynarodowej Federacji Związków Bibliotekarskich (IFLA). Członek jury w kolejnym konkursie Kanadyjsko-Polskiego Instytutu Badawczego na pamiątki emigrantów. Otrzymała nagrodę American Library Association za pracę nad rozwojem serwisu bibliotecznego dla mniejszości narodowych o trwałym narodowym i międzynarodowym znaczeniu.

Udział w konferencjach : American Library Association Annual Conference, Dallas; American Library Association Midwinter Conference, Chicago; IFLA Annual Conference, Paris.

Publikacje:

"Reaching the Canadian Ethnic Reader: the Work of the Multilingual Biblioservice". "Ethnic Forum" v.9, no 1-2, 1989,

**Nowi członkowie przyjęci do P.I.M.u
w roku akademickim 1989/1990**

Jacek Litwin (Montreal)
Elżbieta Domaradzka-Litwin (Montreal)
Irena Latek (Montreal)
Elżbieta Namieśniewska (Ottawa)

Z żałobnej karty

Tadeusz Brzeziński

W styczniu 1990 zmarł w Montrealu jeden z najstarszych byłych pracowników służby dyplomatycznej RP, Tadeusz Brzeziński.

Urodzony w roku 1896, ukończył uniwersytety we Lwowie i Hadze. Był ochotnikiem w obronie Lwowa i uczestnikiem bitwy warszawskiej 1920. W latach międzywojennych i w czasie wojny pełnił funkcje dyplomatyczne i konsularne we Francji, Niemczech, Związku Radzieckim i Kanadzie. Pełniąc funkcje konsula RP w Lipsku w 1938 roku, podczas 'nocy kryształowej', jako jedyny dyplomata udzielił schronienia prześladowanym przez bojówki hitlerowskie Żydom.

Do Kanady przybył w 1938 roku, jako kierownik konsulatu w Montrealu. Poprzez swoją działalność, stał się chyba najbardziej popularnym konsulem RP. Patronował powstaniu kanadyjskiego oddziału Polskiego Instytutu Naukowego w Ameryce. Podobnie jak pozostali przedstawiciele rządu RP, Tadeusz Brzeziński po ustanowieniu w kraju rządów komunistycznych postanowił pozostać w Kanadzie. Po cofnięciu uznania rządowi RP, opuścił konsulat i pozostał w Montrealu jako polityczny emigrant.

Był Brzeziński pierwszym dyplomata polskim, który włączył się w życie polonijne i został jednym z najbardziej aktywnych działaczy. Po roku 1945 przez dziesięć lat był prezesem Kongresu Polsko-Kanadyjskiego i jednym z inicjatorów Trzeciej Konferencji Naukowców Polskiego pochodzenia, jaka odbyła się w maju 1974 roku w Montrealu. Należał do grona osób zaangażowanych w ochronie skarbów wawelskich i w dzieło ich powrotu do Kraju.

Po wypadkach październikowych 1956 roku w Polsce, wypowiadał się za nawiązaniem kontaktów z Krajem.

Był odznaczony orderami rządów Polski, Kanady, Rumunii, Jugosławii, Bułgarii, Belgii i Francji.

Iwona Grabowska

12 grudnia 1989 r. zmarła nagle w Toronto członkini Instytutu, prof. Iwona Grabowska z domu Sowińska.

W roku 1951 uzyskała stopień magistra języka i literatury angielskiej na uniwersytecie w Łodzi a w roku 1952 magistra literatury francuskiej na uniwersytecie warszawskim. Po przyjeździe do Kanady zdobyła magisterium z nauk słowiańskich na uniwersytecie w Toronto. Prof. Iwona Grabowska prowadziła wykłady z literatury polskiej i rosyjskiej na Wydziale Języków Obcych w York University.

Wydała 2 książki i opublikowała 29 artykułów w Polsce, Anglii, Kanadzie i Stanach Zjednoczonych z dziedziny studiów porównawczych języków słowiańskich. Była znana i szanowana nie tylko wśród Polaków, ale i Kanadyjczyków. Profesor Grabowska była prezesem torontońskiego oddziału Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie, jak również redaktorem pisma "Comparative Study of Civilizations". W kręgach naukowych była znana jako autorytet w dziedzinie porównawczego badania języków.

Przez wiele lat aktywnie działała społecznie, pisywała artykuły w prasie polonijnej, nieustrudzenie walcząc o piękno i czystość języka polskiego.

Zbigniew Małecki

Bolesław Pasieczny

Dnia 31 grudnia 1989 zmarł po dłuższej chorobie, w Schronisku Polskiego Instytutu Dobroczynności im. Marii Curie-Skłodowskiej, śp. Bolesław Pasieczny - dobroczyńca Biblioteki Polskiej w Montrealu. Urodził się on w Gelczewie 1901 roku. W czasie I wojny wstąpił do Polskiej Organizacji Wojskowej, a w latach 1919-20 wziął udział w wojnie polsko-bolszewickiej. Był trzykrotnie ranny w walkach na przedpolu Warszawy. Odznaczony Krzyżem Niepodległości. W okresie międzywojennym pracuje jako nauczyciel zajmując się także dziennikarstwem.

W czasie II wojny B. Pasieczny, wraz z żoną, zostaje wysiedlony przez Niemców z Poznańskiego do wsi Trawniki w powiecie Lubelskim. W Trawnikach ś.p. B. Pasieczny rozwinął działalność wręcz nieprawdopodobną w warunkach wojennych. Wykorzystując dobrą znajomość języka niemieckiego i psychiki niemieckiej, p. Pasieczny interweniował u Niemców na rzecz więzionych tu Polaków. Według uwierzytelnionego poświadczenia, pan B. Pasieczny "...z narażeniem własnego życia i mienia, w większości wypadków bezinteresownie, interweniował u władz niemieckich, osobiście lub piśmiennie, przyczyniając się do zwolnienia z przejściowego obozu karnego w Trawnikach około ośmiuset osób narodowości polskiej, które w normalnym trybie bez interwencji państwa Pasiecznych znalazłyby się w obozie śmierci w Majdanku." Więźniowie ci - to byli mieszkańcy powiatów lubelskiego, chełmińskiego, krasnostawskiego i hrubieszowskiego, przeważnie rolnicy. Pod "poświadczeniem" jest 47 podpisów świadków.

Sam B. Pasieczny nie uniknął jednak aresztu i pod koniec wojny znalazł się na robotach przymusowych w zakładach Dorniera w Lubece. Po zakończeniu wojny z ramienia Alianckiej Komisji, zajmuje się odszukiwaniem i rejestracją polskich grobów w Schleswig-Holstein. "Na 115 cmentarzach" - czytamy w raporcie Komisji - "rozsianych na terenie Schleswig-Holstein zarejestrowano 3645 mogił Polaków deportowanych przymusowo na roboty w okresie wojny. Na dnie morskim w zatoce Lubeckiej, w masowych mogiłach na cmentarzach w Neustadt, Haffkrug, Timmendorf, Niendorf, Travemuende oraz w Lubece i Kilonii spoczywa około 11000 więźniów obozów koncentracyjnych.

Po wojnie powrócił na krótko do kraju. W 1949 roku wyemigrował do Kanady i osiedlił się w Windsor, Ontario a potem w Montrealu.

Zorganizował i prowadził firmę New Citizen Aid Service oraz księgarnię wysyłkową. Przechodząc na emeryturę książki swe ofiarował Bibliotece Polskiej w Montrealu. Dokonał również wpłat na rzecz Biblioteki i Polskiej Fundacji Społeczno-Kulturalnej.

Niech pamięć po nich nie zginie.

Projekt Konstytucji
Rzeczypospolitej Polskiej

Po raz drugi w tym stuleciu Polska powstaje do niepodległego bytu. Tak jak i 72 lata temu tak i dziś problemy stojące przed narodem polskim są ogromne. Jednym z nich jest opracowanie nowej Konstytucji. Choć ta praca nie wymaga nakładów finansowych, zrobienie projektu Konstytucji, któraby odpowiadała wymogom nowoczesnego i demokratycznego państwa napotyka na wiele trudności. Nie można tu oczywiście pominąć dorobku Polski międzywojennej, która nam dała dwie ustawy konstytucyjne. Obie mają swoje wady i zalety, ale jedno jest pewne, że wniosły wiele do rozwoju polskiej myśli konstytucyjnej. Trzeba podkreślić, że druga z nich, ustawa z dnia 23 kwietnia 1935 r., jest do dziś legalnie obowiązującą Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej.

I choć przedstawiony tu projekt Konstytucji jako całość nie jest podobny do żadnej z tych dwóch ustaw, to jednak pewne rozwiązania i sformułowania z obu Konstytucji międzywojennych zostały w nim użyte.

Moje zainteresowania problemami konstytucyjnymi datują się od wczesnej młodości. Ale w tych czasach szalał terror stalinowski i o Konstytucji można było myśleć tylko w kategoriach abstrakcyjnych.

Od czasu mojego wyjazdu na Zachód zająłem się bardziej konkretnie przemyśleniem pewnych rozwiązań konstytucyjnych, a od czasów Solidarności opracowywaniem fragmentów przyszłego projektu Konstytucji. Stan wojenny nie wpłynął demobilizująco na te prace, gdyż byłem przekonany, że jeszcze przed końcem stulecia nastąpią zasadnicze zmiany geopolityczne, które ułatwią Polsce odzyskanie niepodległości.

Przy opracowywaniu niniejszego projektu brałem pewne myśli z wzorów zagranicznych, zwłaszcza z konstytucji V-tej Republiki Francuskiej i Stanów Zjednoczonych. Wiele jest jednak rozwiązań nowych. Wszystko to razem tworzy całość opracowaną w formie skończonego projektu Konstytucji.

Spis rozdziałów

	strona
I. Rzeczpospolita Polska.....	29..
II. Prezydent Rzeczypospolitej.....	30
III. Rząd.....	35
IV. Sejm.....	36
V. Senat.....	42
VI. Zgromadzenie Narodowe.....	44
VII. Rada Prezydencka.....	47
VIII. Ustawodawstwo.....	49
IX. Trybunał Konstytucyjny.....	52
X. Referendum.....	53
XI. Administracja i samorząd terytorialny.....	54
XII. Sądownictwo.....	55
XIII. Najwyższa Izba Kontroli.....	57
XIV. Finanse i budżet.....	57
XV. Obywatelstwo Rzeczypospolitej Polskiej.....	59
XVI. Prawa i obowiązki obywateli.....	60
XVII. Stan zagrożenia Państwa.....	63
XVIII. Votum nieufności dla Prezydenta Rzeczypospolitej.....	64
XIX. Zmiana Konstytucji.....	65
XX. Postanowienia końcowe.....	66

PROJEKT

USTAWA KONSTYTUCYJNA z dnia.....(n.p. 3 maja 1991)

Rozdział I Rzeczpospolita Polska

ARTYKUŁ 1

Państwo Polskie jest Rzeczpospolitą, na czele której stoi Prezydent wybierany w głosowaniu powszechnym, równym, tajnym i bezpośrednim.

ARTYKUŁ 2

Oficjalna nazwa Państwa brzmi: **Rzeczpospolita Polska**.
Godłem Rzeczypospolitej Polskiej jest biały orzeł w złotej koronie.

ARTYKUŁ 3

Demokratyczny ustrój Rzeczypospolitej Polskiej opiera się na założeniu, że działalność jednostki ludzkiej jest podstawą rozwoju społeczeństw; dlatego też zachowując sprawną i silną organizację Państwa, Rzeczpospolita zapewnia swoim obywatelom maksimum swobód zarówno osobistych, jak też w dziedzinie politycznej i ekonomicznej.

ARTYKUŁ 4

Organami Rzeczypospolitej są:

1. W zakresie wykonawczym:

- a) Prezydent i vice-Prezydent Rzeczypospolitej wraz z Radą Prezydencką;
- b) Rząd z prezesem Rady Ministrów na czele;
- c) administracja terenowa wraz z samorządem terytorialnym.

2. W zakresie ustawodawczym:

- a) Sejm;
) Zgromadzenie Narodowe
- b) Senat;
- c) Prezydent Rzeczypospolitej i Rada Prezydencka w wypadkach przewidzianych niniejszą Ustawą Konstytucyjną;
- d) samorząd terytorialny w sprawach określonych ustawą.

3. W zakresie sądownictwa i kontroli państwowej:

- a) Trybunał Konstytucyjny;

- b) Sąd Najwyższy;
- c) sądy powszechne;
- d) sądy pracy i sądy administracyjne;
- e) Najwyższa Izba Kontroli.

ARTYKUŁ 5

Gospodarka Rzeczypospolitej opiera się na systemie rynkowym, a Państwo jest czynnikiem regulującym; bezpośrednia działalność ekonomiczna Państwa jest jedynie uzupełnieniem działalności prywatnej i spółdzielczej. Dla zapewnienia praktycznej realizacji tego postulatu wprowadza się górną granicę rocznego budżetu Państwa w wysokości 1/3 dochodu narodowego; sposób obliczania dochodu narodowego i górnej granicy budżetu określi ustawa.

ARTYKUŁ 6

Ponieważ sposób wybierania Prezydenta Rzeczypospolitej, posłów i senatorów jest integralną częścią systemu demokratycznego Rzeczypospolitej, główne zasady ordynacji wyborczej są włączone do Ustawy Konstytucyjnej.

Rozdział II Prezydent Rzeczypospolitej

ARTYKUŁ 7

Prezydent Rzeczypospolitej jest wybierany w głosowaniu powszechnym, równym, tajnym i bezpośrednim na okres kadencji trwającej 5 lat; ażeby być wybranym, kandydat musi otrzymać więcej niż połowę oddanych ważnych głosów. Jeśli w pierwszej turze wyborów żaden z kandydatów nie uzyskał wymaganej większości, wówczas przeprowadzona jest druga tura wyborów, do której staje dwóch kandydatów zajmujących w pierwszej turze pierwsze i drugie miejsce.

Prawo głosowania w wyborach na Prezydenta Rzeczypospolitej mają wszyscy obywatele polscy, którzy w dniu wyborów mają ukończone 18 lat i korzystają z pełni praw obywatelskich.

ARTYKUŁ 8

Ta sama osoba może być wybierana Prezydentem Rzeczypospolitej na trzy kolejne kadencje.

ARTYKUŁ 9

Prawo kandydowania na Urząd Prezydenta Rzeczypospolitej przysługuje

obywatelom polskim, którzy w dniu wyborów mają ukończone 35 lat i korzystają z pełni praw obywatelskich. Kandydatami na Urząd Prezydenta są:

- a) ustępujący Prezydent, jeśli wyrazi chęć kandydowania i ma do tego prawo;
- b) vice-Prezydent, jeśli wyrazi chęć kandydowania, a ustępujący Prezydent nie kandyduje;
- c) kandydat wskazany przez ustępującego Prezydenta;
- d) kandydaci wysunięci przez partie i organizacje polityczne oraz związki zawodowe;
- e) kandydaci, którzy uzyskali na piśmie poparcie co najmniej 50 000 obywateli.

ARTYKUŁ 10

Jeśli liczba kandydatów na Urząd Prezydenta Rzeczypospolitej przekracza pięciu, wówczas Trybunał Konstytucyjny zdecyduje, czy należy przeprowadzić wstępną fazę wyborów (prawyborów), do których stają wszyscy kandydaci z wyjątkiem ustępującego Prezydenta lub kandydata przez niego wyznaczonego. W wypadku przeprowadzenia prawyborów kandydatami w pierwszej turze wyborów prezydenckich będą: ustępujący Prezydent lub kandydat przez niego wyznaczony i czterech kandydatów wyłonionych w prawyborach. Sposób przeprowadzenia prawyborów określi ordynacja wyborcza.

ARTYKUŁ 11

Wszyscy kandydaci na Urząd Prezydenta Rzeczypospolitej mają równy i bezpłatny dostęp do środków masowego przekazu.

ARTYKUŁ 12

Na okres wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Sejm i Senat są zwołane na Sesję Nadzwyczajną, której celem jest:

- a) stwierdzenie ważności wyborów lub ich unieważnienie; podstawą uchwały w tej sprawie jest wniosek Trybunału Konstytucyjnego;
- b) zaprzysiężenie nowego Prezydenta;
- c) nominacja lub wybór vice-Prezydenta według procedury przewidzianej w dalszych rozdziałach niniejszej Ustawy Konstytucyjnej;
- d) nominacja czterech członków Rady Prezydenckiej;
- e) udzielenie aprobaty (inwestytury) nowemu rządowi.

ARTYKUŁ 13

W razie unieważnienia wyborów ustępujący Prezydent pozostaje na swoim stanowisku aż do nowych wyborów, które muszą się odbyć nie później niż za trzy miesiące.

ARTYKUŁ 14

Prezydent Rzeczypospolitej, jako głowa Państwa, reprezentuje Rzeczypospolitą na zewnątrz i jest najwyższym zwierzchnikiem sił zbrojnych; na czas wojny Prezydent mianuje Naczelnego Wodza.

ARTYKUŁ 15

Prezydent Rzeczypospolitej może wprowadzić i odwołać stan wojenny oraz stan wyjątkowy, jak również zawierać umowy i przymierza z innymi państwami; akty te wymagają ratyfikacji przez Zgromadzenie Narodowe według procedury określonej niniejszą Ustawą.

ARTYKUŁ 16

Do kompetencji Prezydenta Rzeczypospolitej należą następujące czynności:

- a) desygnowanie kandydata na vice-Prezydenta;
- b) mianowanie i odwoływanie Prezesa Rady Ministrów, a na jego wniosek mianowanie i odwoływanie ministrów;
- c) desygnowanie kandydata na jednego z członków Trybunału Konstytucyjnego;
- d) wydawanie dekretów z mocą ustaw według procedury przewidzianej niniejszą Ustawą Konstytucyjną;
- e) w czasie kryzysu rządowego wydawanie, po uzgodnieniu z Radą Prezydencką, rozporządzeń wykonawczych z powołaniem się na odpowiednie akty ustawodawcze;
- f) przyjmowanie przedstawicieli dyplomatycznych państw obcych oraz mianowanie i odwoływanie, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, przedstawicieli dyplomatycznych Państwa Polskiego za granicą;
- g) podpisywanie ustaw wraz z Premierem i odpowiednimi ministrami oraz zarządzanie ogłoszenia ich w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej;
- h) mianowanie, na wniosek Zgromadzenia Narodowego, sędziów Sądu Najwyższego, a na wniosek Prezesa Sądu Najwyższego, mianowanie sędziów sądów powszechnych;
- i) obsadzanie urzędów państwowych zgodnie z ustawami;
- j) przewodniczenie Radzie Prezydenckiej;
- k) zarządzanie wyborów do Sejmu i Senatu;
- l) inaugurowanie nowowybranego Sejmu oraz zwoływanie Sesji Zwyczajnych Sejmu i Senatu.

ARTYKUŁ 17

Akty rządowe Prezydenta Rzeczypospolitej wymagają dla swej ważności kontrasygnaty Prezesa Rady Ministrów i właściwego ministra, a w czasie kryzysu rządowego kontrasygnaty Przewodniczącego Trybunału Konstytucyjnego; wymogiem tym nie są objęte akty nominacji kandydata na vice-

-Prezydenta oraz nominacji i odwołania Prezasa Rady Ministrów.

ARTYKUŁ 18

Prezydent Rzeczypospolitej może rozwiązać Sejm, jeśli kryzys rządowy przeciąga się ponad dwa miesiące; Prezydent nie może korzystać z tego prawa w ciągu ostatnich 6 miesięcy swojej kadencji.

ARTYKUŁ 19

Prezydentowi Rzeczypospolitej przysługuje prawo łaski, to znaczy prawo złagodzenia lub darowania kary wymierzonej przez sąd.

ARTYKUŁ 20

Prezydent Rzeczypospolitej nie odpowiada za czynności urzędowe ani przed Parlamentem, ani cywilnie; za czyny niezwiązane ze sprawowaniem Urzędu Prezydent nie może być pociągnięty do odpowiedzialności w okresie urzędowania.

ARTYKUŁ 21

W wyjątkowych przypadkach Prezydent Rzeczypospolitej może być zdjęty z Urzędu przy zastosowaniu procedury przewidzianej w niniejszej Ustawie; ostateczny werdykt w tej sprawie wyda społeczeństwo w głosowaniu powszechnym.

ARTYKUŁ 22

Jeśli w czasie trwania kadencji Urząd Prezydenta Rzeczypospolitej zostanie opróżniony, vice-Prezydent staje się automatycznie Prezydentem Rzeczypospolitej, składa przewidziane ustawą ślubowanie i desygnuje kandydata na vice-Prezydenta, którego nominacja odbywa się w trybie przewidzianym niniejszą Ustawą. Orzeczenie o opróżnieniu Urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej wydaje Trybunał Konstytucyjny.

ARTYKUŁ 23

W razie opróżnienia się Urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej, Sejm i Senat zostają zwołane na Sesję Nadzwyczajną dla dokonania czynności związanych z objęciem Urzędu przez nowego Prezydenta.

ARTYKUŁ 24

Jeśli vice-Prezydent objął Urząd Prezydenta Rzeczypospolitej w czasie trwania kadencji, wówczas piastuje ten Urząd do czasu wyborów prezydenckich, które odbędą się w normalnym terminie, to znaczy w 5 lat po poprzednich wyborach; ten okres piastowania Urzędu nie liczy się jako kadencja i ta sama osoba może jeszcze być wybierana Prezydentem Rzeczypospolitej na trzy kolejne kadencje.

ARTYKUŁ 25

Vice-Prezydent Rzeczypospolitej jest mianowany lub wybierany przez wspólnie obradujących posłów i senatorów według procedury przewidzianej w niniejszej Ustawie w rozdziale poświęconym Zgromadzeniu Narodowemu (art. 81), a może być odwołany jedynie przez Prezydenta Rzeczypospolitej.

ARTYKUŁ 26

W razie opróżnienia się stanowiska vice-Prezydenta, Prezydent Rzeczypospolitej spowoduje zwołanie Nadzwyczajnej Sesji Zgromadzenia Narodowego dla dokonania nominacji lub wyboru nowego vice-Prezydenta.

ARTYKUŁ 27

Do czynności urzędowych vice-Prezydenta należy:

- a) czasowe sprawowanie Urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej w okresie, kiedy Prezydent nie może sprawować Urzędu;
- b) członkostwo Rady Prezydenckiej i jej przewodniczenie w czasie nieobecności Prezydenta;
- c) wszelkie czynności urzędowe, które vice-Prezydentowi powierzy Prezydent Rzeczypospolitej.

ARTYKUŁ 28

Na wypadek wojny lub okupacji terytorium Rzeczypospolitej przez obce państwo, okres urzędowania Prezydenta Rzeczypospolitej przedłuża się do momentu, kiedy będą mogły się odbyć w Kraju niczym nieskrępowane wybory; Prezydent Rzeczypospolitej wyznaczy wówczas specjalnym aktem, ogłoszonym w gazecie rządowej, swego następcę na wypadek opróżnienia się Urzędu Prezydenta w okresie, kiedy niemożliwe jest przeprowadzenie normalnych wyborów prezydenckich.

W razie objęcia przez następcę Urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej, okres jego urzędowania trwa do momentu, kiedy będzie możliwe przeprowadzenie nieskrępowanych wyborów prezydenckich.

Jeśli wojna lub okupacja zmuszą Prezydenta Rzeczypospolitej do opuszczenia Polski, będzie on kontynuował urzędowanie na terytorium jednego z zaprzyjaźnionych państw.

Rozdział III

Rząd

ARTYKUŁ 29

Rząd składa się z ministrów, którzy tworzą Radę Ministrów pod przewodnictwem Prezesa Rady Ministrów. Prezesa Rady Ministrów powołuje i odwołuje Prezydent Rzeczypospolitej, a na wniosek Prezesa Rady Ministrów Prezydent powołuje i odwołuje ministrów.

ARTYKUŁ 30

Dekret Prezydenta Rzeczypospolitej określi organizację Rządu, a w szczególności ilość ministrów i zakres ich działania.

ARTYKUŁ 31

Nowosformowany Rząd musi uzyskać aprobatę Sejmu (inwestyturę); do wyrażenia takiej aprobaty potrzebna jest zwykła większość głosów przy obecności co najmniej połowy posłów.

ARTYKUŁ 32

Rząd kieruje sprawami Państwa przez wydawanie rozporządzeń wykonawczych z powołaniem się na odpowiednie akty ustawodawcze.

Rząd posiada inicjatywę ustawodawczą, której używa dla realizowania długofalowej polityki Państwa.

ARTYKUŁ 33

Dymisja Rządu ma miejsce w następujących wypadkach:

- a) w razie odwołania przez Prezydenta Rzeczypospolitej Prezesa Rady Ministrów;
- b) w razie przegłosowania w Sejmie votum nieufności dla Rządu;
- c) natychmiast po objęciu Urzędu przez nowoobranego Prezydenta Rzeczypospolitej.

Prezydent Rzeczypospolitej ma prawo odwołania Prezesa Rady Ministrów w każdym czasie z wyjątkiem ostatnich 6 miesięcy kadencji prezydenckiej.

Dla przegłosowania w Sejmie votum nieufności dla Rządu potrzebna jest bezwzględna większość głosów, to znaczy ilość głosów większa od połowy liczby posłów zasiadających w Sejmie (art. 56 niniejszej Ustawy).

ARTYKUŁ 34

Poszczególni ministrowie mogą otrzymać votum nieufności od Sejmu; dla przegłosowania odpowiedniej uchwały potrzebna jest bezwzględna większość głosów. Minister, który otrzymał votum nieufności, musi podać się do dymisji.

ARTYKUŁ 35

Prezes Rady Ministrów oraz poszczególni ministrowie ponoszą odpowiedzialność za przestrzeganie Konstytucji i innych ustaw i mogą być postawieni w stan oskarżenia przed Trybunałem Konstytucyjnym.

Prawo postawienia w stan oskarżenia ministra lub Prezesa Rady Ministrów przysługuje Zgromadzeniu Narodowemu; uchwała w tej sprawie musi zapaść większością 3/5 głosów przy rozszerzonym quorum (obecnych co najmniej 3/5 członków Zgromadzenia Narodowego). Minister postawiony w stan oskarżenia jest automatycznie zawieszony w czynnościach. Osobna ustawa określi tryb postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym.

ARTYKUŁ 36

Prezes Rady Ministrów i ministrowie mogą, lecz nie muszą, być posłami na Sejm, nie mogą natomiast być senatorami i piastować równolegle drugiego stanowiska państwowego; nie mogą również zasiadać w zarządach spółek i przedsiębiorstw prywatnych i spółdzielczych.

ARTYKUŁ 37

Na posiedzeniach Sejmu i Senatu ministrowie lub ich zastępcy mają prawo zabierania głosu poza kolejnością mówców zapisanych do głosu.

Rozdział IV

Sejm

ARTYKUŁ 38

Sejm jest podstawowym ciałem ustawodawczym Rzeczypospolitej i czynnikiem sprawującym kontrolę polityczną nad Rządem, a poprzez udział w uchwalaniu budżetu Sejm sprawuje kontrolę finansową Państwa.

Bezpośrednia ingerencja w zarządzanie Państwem nie należy do kompetencji Sejmu.

ARTYKUŁ 39

Sejm składa się z posłów w liczbie od 450 do 540 (liczba musi być podzielna przez 3) wybieranych w wyborach powszechnych, równych, tajnych i bezpośrednich na okres kadencji trwającej cztery lata. Posłowie wybierają spośród siebie Marszałka Sejmu, który przewodniczy obradom, spełnia funkcje powierzone mu przez Konstytucję i inne ustawy oraz jest odpowiedzialny za sprawy administracyjne związane z funkcjonowaniem Sejmu.

ARTYKUŁ 40

Wybory do Sejmu zarządza Prezydent Rzeczypospolitej. Wybory powinny się odbyć nie wcześniej niż miesiąc przed upływem czteroletniej kadencji i nie później niż 4 miesiące po zakończeniu czteroletniego okresu liczonego od dnia otwarcia Sejmu; w wypadku rozwiązania Sejmu przez Prezydenta Rzeczypospolitej wybory powinny się odbyć nie później niż w 3 miesiące od dnia rozwiązania Sejmu.

ARTYKUŁ 41

Prawo głosowania i prawo wybieralności w wyborach do Sejmu mają wszyscy obywatele polscy, którzy w dniu wyborów mają ukończone 18 lat i korzystają z pełni praw obywatelskich.

ARTYKUŁ 42

Ilość i granice okręgów wyborczych określi ordynacja wyborcza definiując tym samym ilość miejsc poselskich w Sejmie.

ARTYKUŁ 43

Sposób wybierania posłów na Sejm jest następujący:

- A. 1/3 posłów jest wybierana z list centralnych zgłoszonych przez partie i organizacje polityczne (lub koalicje partii i organizacji). Każda partia, organizacja polityczna lub koalicja otrzymuje ilość mandatów poselskich proporcjonalną do ilości otrzymanych głosów, jeśli ilość otrzymanych głosów wynosi minimum 4%; partie, organizacje i koalicje, które otrzymały poniżej 4% głosów, nie otrzymują mandatów poselskich z listy centralnej.
- B. 2/3 posłów jest wybieranych w dwumandatowych okręgach wyborczych; w każdym okręgu wyborczym na jeden mandat kandydują osoby wysunięte przez partie i organizacje polityczne, a na drugi mandat osoby formalnie niezwiązane z żadną partią ani organizacją polityczną (kandydaci niezależni). Wyborcy głosują osobno na każdą z tych dwóch grup kandydatów; ażeby być wybranym, kandydat musi otrzymać więcej niż połowę oddanych ważnych głosów w danej grupie. Jeśli w jednej z grup żaden z kandydatów nie otrzymał wymaganej większości, wówczas jest przeprowadzana druga tura wyborów, do której stają dwaj kandydaci z danej grupy, którzy zajęli pierwsze i drugie miejsce w pierwszej turze wyborów. Ta procedura może dotyczyć obu grup kandydatów, jeśli w żadnej z grup pierwsza tura wyborów nie dała rozstrzygającego wyniku.

Tryb zgłaszania kandydatów określi ordynacja wyborcza.

ARTYKUŁ 44

Z procedury wyborczej zdefiniowanej w poprzednim artykule wynika, że w wyborach do Sejmu każdy wyborca oddaje trzy głosy:

- a) jeden głos na partię, organizację polityczną lub koalicję (lista centralna);
- b) jeden głos na jednego z kandydatów wysuniętych w danym okręgu przez partię lub organizację polityczną;
- c) jeden głos na jednego z kandydatów niezależnych z danego okręgu.

ARTYKUŁ 45

Każda z list centralnych wystawianych przez partię i organizację polityczną (po jednej liście na partię, organizację lub koalicję) może zawierać dowolną liczbę kandydatów nieprzekraczającą 1/3 wszystkich miejsc poselskich w Sejmie; liczba mandatów poselskich otrzymanych z listy centralnej przez daną partię, organizację polityczną lub koalicję nie może przekroczyć liczby kandydatów umieszczonych na liście.

ARTYKUŁ 46

W ciągu tygodnia po ogłoszeniu wyniku wyborów Trybunał Konstytucyjny przyjmuje zaskarżenia dotyczące prawidłowości przeprowadzenia wyborów. W razie jeśli Trybunał uzna, że miały miejsce nieprawidłowości, unieważnia część lub całość wyników i zarządza częściowe lub całkowite powtórzenie wyborów. Jeżeli w ciągu dwóch tygodni od dnia ogłoszenia ostatecznych wyników Trybunał Konstytucyjny nie zarządzi powtórzenia wyborów, ogłoszone wyniki stają się prawomocne.

ARTYKUŁ 47

Nie później niż w ciągu trzech tygodni od dnia uprawomocnienia się wyników wyborów Prezydent Rzeczypospolitej zwołuje Sesję Inauguracyjną i dokonuje otwarcia nowowybranego Sejmu. Na Sesji tej posłowie wybierają Marszałka Sejmu i jego zastępców oraz obsadzają inne funkcje przewidziane Statutem Sejmu. Kadencja Marszałka i vice-Marszałków Sejmu pokrywa się z kadencją Sejmu.

ARTYKUŁ 48

Prezydent Rzeczypospolitej zwołuje Sejm na Sesję Zwyczajną dwa razy do roku; sesja jesienna jest poświęcona głównie sprawom budżetu, a sesja wiosenna przede wszystkim sprawom ustawodawczym.

ARTYKUŁ 49

Sesja Nadzwyczajna Sejmu może być zwołana w każdym czasie z inicjatywy:

- a) Prezydenta Rzeczypospolitej;
- b) Marszałka Sejmu;
- c) Prezesa Rady Ministrów;
- d) Przewodniczącego Trybunału Konstytucyjnego;
- e) grupy poselskiej liczącej co najmniej 100 posłów.

Sesję Nadzwyczajną zwołuje i otwiera Marszałek Sejmu udzielając na wstępie głosu osobie, która zainicjowała zwołanie Sesji, dla przedstawienia przez nią motywów tej inicjatywy; w wypadku, gdy Sesja została zwołana z inicjatywy grupy posłów, pierwszym mówcą jest porte-parole tej grupy. Porządek dzienny Sesji Nadzwyczajnej musi być ogłoszony w momencie jej zwołania. Sprawy nieumieszczone w porządku dziennym, które się wyłonią w trakcie obrad, mogą być przyjęte pod obrady tylko za zgodą Marszałka Sejmu i 2/3 obradujących posłów.

ARTYKUŁ 50

Posłowie w swojej działalności parlamentarnej kierują się przede wszystkim interesem ogólnym obywateli i Państwa Polskiego, a dopiero w dalszej kolejności zaleceniami partii lub organizacji politycznych, z ramienia których kandydowali, czy też potrzebami okręgów wyborczych, w których zostali wybrani.

Poseł, który został wybrany do Sejmu jako kandydat partii lub organizacji politycznej i w czasie trwania kadencji został z tej partii czy organizacji wykluczony lub z niej wystąpił, zasiada nadal w Sejmie do końca kadencji jako poseł niezależny.

ARTYKUŁ 51

W razie opróżnienia się miejsca poselskiego w czasie trwania kadencji stosuje się następującą procedurę:

1. Jeśli poseł, którego miejsce się opróżniło, był wybrany w jednym z okręgów wyborczych, Prezydent Rzeczypospolitej zarządzi wybory uzupełniające w tym okręgu. W wyborach tych mogą kandydować albo tylko osoby wysunięte przez partie lub organizacje polityczne, albo tylko osoby niezależne, w zależności od tego, do której grupy należy vacat poselski.
2. W wypadku jeśli poseł, którego miejsce się opróżniło, był wybrany z listy centralnej, wchodzi na jego miejsce kandydat znajdujący się w danym momencie na czele tej samej listy. Jeżeli na danej liście nie ma już żadnego kandydata, miejsce pozostaje nieobsadzone do końca kadencji Sejmu i nie liczy się przy obliczaniu quorum i bezwzględnej większości głosów.

ARTYKUŁ 52

Do ważności obrad sejmowych konieczna jest obecność co najmniej połowy

wszystkich posłów (quorum zwykłe), a w szczególnych wypadkach wymagana jest obecność 3/5 wszystkich posłów (quorum rozszerzone).

Zasada ogólna dotycząca quorum jest następująca: dla podejmowania uchwał wymagających zwykłej większości głosów wystarczy quorum zwykłe, a dla przegłosowania uchwał wymagających większości kwalifikowanej (3/5 lub 2/3 głosów) konieczne jest quorum rozszerzone. Dla podejmowania uchwał wymagających większości absolutnej głosów (liczba głosów większa od połowy liczby posłów zasiadających w Sejmie) konieczne jest zwykłe quorum plus jeden.

ARTYKUŁ 53

Dla przeprowadzania uchwał sejmowych wymagana jest normalnie zwykła większość głosów; wszystkie przypadki, w których jest wymagana większość kwalifikowana lub bezwzględna, są określone w Ustawie Konstytucyjnej. Głosowania w Sejmie są jawne z wyjątkiem przypadków, w których Ustawa nakazuje tajność głosowania.

ARTYKUŁ 54

Obrady Sejmu są jawne i protokół oraz nagranie magnetofonowe z obrad są dostępne dla wszystkich. W przypadkach szczególnych Sejm może zadecydować o tajności obrad. Wniosek w tej sprawie może postawić Prezydent Rzeczypospolitej, Prezes Rady Ministrów lub Marszałek Sejmu; decyzja zapada zwykłą większością głosów.

ARTYKUŁ 55

Każdy nowoutworzony Rząd musi otrzymać aprobatę Sejmu (inwestyturę). Dla przegłosowania inwestytury potrzebna jest zwykła większość głosów. W razie nieotrzymania inwestytury od Sejmu Rząd musi się przeorganizować lub podać do dymisji; decyzja w tej sprawie należy do Prezesa Rady Ministrów. Jeśli po przeorganizowaniu Rządu Sejm znów odmówi udzielenia inwestytury, Rząd podaje się do dymisji, a Prezydent Rzeczypospolitej mianuje nowego Prezesa Rady Ministrów.

Sejm może również udzielić inwestytury warunkowej - pod warunkiem zmiany obsady nie więcej niż trzech ministerstw; w tym wypadku Prezes Rady Ministrów dokonuje wymaganych zmian lub podaje się do dymisji. Przed otrzymaniem inwestytury Rząd nie może sprawować swoich funkcji.

ARTYKUŁ 56

W czasie każdej Sesji Zwyczajnej Sejm ma prawo udzielić Rządowi votum nieufności. Wniosek w tej sprawie może być postawiony przez Marszałka Sejmu, klub poselski, jedną z komisji sejmowych lub grupę co najmniej 50 posłów. Dla przegłosowania wniosku potrzebna jest absolutna większość

głosów. Na Sesji Nadzwyczajnej Sejm może obradować nad votum nieufności dla Rządu, jeśli sprawa ta była umieszczona na porządku dziennym w momencie zwołania Sesji.

ARTYKUŁ 57

Do kompetencji Sejmu należy mianowanie dwóch członków Rady Prezydenckiej oraz trzech członków Trybunału Konstytucyjnego. Nominacja członków Rady Prezydenckiej ma miejsce zaraz po wyborach na Prezydenta Rzeczypospolitej, a nominacja członków Trybunału Konstytucyjnego w sześć miesięcy później. Procedurę nominacyjną określi osobna ustawa.

ARTYKUŁ 58

Jedną z ważnych funkcji Sejmu jest przeprowadzanie interpelacji członków rządu w sprawach dotyczących rządzenia Państwem. Interpelowany Premier lub Minister jest zobowiązany odpowiedzieć ustnie na tym samym posiedzeniu Sejmu lub udzielić odpowiedzi pisemnej w ciągu 6 tygodni od dnia interpelacji.

ARTYKUŁ 59

Jeśli Sejm uzna, że otrzymane od Rządu odpowiedzi są niewystarczające, może powołać specjalną komisję dla zbadania spraw określonych jako specjalnie ważne. Członkowie Rządu oraz urzędnicy państwowi mają obowiązek złożenia zeznań na żądanie takiej komisji.

ARTYKUŁ 60

Sejm ma obowiązek uchwalenia budżetu Państwa przed zamknięciem sesji jesiennej. Jeśli w trudnych warunkach ekonomicznych niemożliwe jest uchwalenie budżetu na cały rok, Sejm uchwali prowizorium budżetowe, które będzie uaktualniane w ciągu roku. Przepisy dotyczące uchwalania budżetu są podane w osobnym rozdziale niniejszej Ustawy.

ARTYKUŁ 61

Za wystąpienia w Sejmie i za działalność związaną z wykonywaniem mandatu poselskiego posłowie odpowiadają tylko przed Sejmem i nie mogą być za tę działalność pociągnięci do odpowiedzialności karnej lub cywilnej ani w czasie trwania mandatu, ani po jego wygaśnięciu.

ARTYKUŁ 62

Posłowie na Sejm korzystają z przywileju nietykalności poselskiej; poseł, który został zatrzymany przez organy porządkowe, powinien być zwolniony od razu po okazaniu legitymacji poselskiej, a w każdym razie nie później niż w 3 godziny po zatrzymaniu. Dłuższe zatrzymanie posła w areszcie wy-

maga zgody Marszałka Sejmu. Zgoda Sejmu jest wymagana również dla postawienia posła przed sądem lub kolegium orzekającym; dokładne przepisy dotyczące nietykalności poselskiej określi osobna ustawa.

ARTYKUŁ 63

Posłowie na Sejm mają prawo do bezpłatnego korzystania z przejazdów państwowymi środkami lokomocji na terenie Rzeczypospolitej.

ARTYKUŁ 64

Posłowie na Sejm nie mogą być senatorami i nie mogą piastować stanowisk państwowych z wyjątkiem stanowiska ministra, podsekretarza stanu i profesora wyższej uczelni.

ARTYKUŁ 65

Poseł, którego postępowanie jest sprzeczne z regulaminem Sejmu lub który systematycznie uchyla się od wypełniania obowiązków poselskich, może zostać postawiony w stan oskarżenia przed Trybunałem Konstytucyjnym; Trybunał jest władny pozbawić posła mandatu. Jedynie Marszałek Sejmu ma prawo zgłosić wniosek o postawienie posła w stan oskarżenia; dla przegłosowania takiego wniosku potrzebna jest większość 2/3 głosów przy rozszerzonym quorum. Głosowanie w tej sprawie jest tajne.

Rozdział V

Senat

ARTYKUŁ 66

Senat, jako wyższa Izba Ustawodawcza, spełnia funkcje czynnika stabilizującego w Parlamencie. Wszystkie ustawy opracowane i uchwalone w pierwszej instancji przez Sejm muszą wejść pod obrady Senatu. Senat posiada prawo inicjatywy ustawodawczej.

ARTYKUŁ 67

Senat składa się z senatorów w ilości równej 1/3 liczby posłów na Sejm. Czas trwania mandatu senatorskiego wynosi 6 lat; senatorowie są wybierani w tych samych okręgach wyborczych, co posłowie "terenowi" na Sejm.

ARTYKUŁ 68

Prawo wybieralności do Senatu przysługuje obywatelom polskim, którzy w dniu wyborów mają ukończone 30 lat i korzystają z pełni praw obywatelskich. Prawo głosowania w wyborach do Senatu mają wszyscy, którzy posiadają prawo głosowania w wyborach do Sejmu.

Sposób wysuwania kandydatur określi ordynacja wyborcza.

ARTYKUŁ 69

Ażeby być wybranym, kandydat na senatora musi otrzymać więcej niż połowę ważnych głosów oddanych w danym okręgu wyborczym. Jeśli w pierwszej turze głosowania żaden z kandydatów nie uzyskał wymaganej większości, przeprowadzona jest druga tura wyborów, do której stają dwaj kandydaci zajmujący w pierwszej turze pierwsze i drugie miejsce.

ARTYKUŁ 70

Wybory do Senatu zarządza Prezydent Rzeczypospolitej co 3 lata w połowie okręgów wyborczych; system ten zapewnia ciągłość działania Senatu. Pierwsze wybory do Senatu przeprowadzone według niniejszej Ustawy wymagają wybrania połowy senatorów na 6 lat i połowy na 3 lata; odpowiadające temu podziałowi dwie grupy okręgów wyborczych zostaną określone przez losowanie.

ARTYKUŁ 71

Senatorowie wybierają spośród siebie Marszałka Senatu i jego zastępców oraz obsadzają inne stanowiska przewidziane Statutem Senatu. Kadencja Marszałka i vice-Marszałków Senatu trwa 5 lat.

ARTYKUŁ 72

Senatorowie są niezależni w wykonywaniu ich mandatu i nie mogą być krępowani formalnymi instrukcjami partii politycznych czy innych organizacji, jak też formalnymi zobowiązaniami wobec wyborców.

ARTYKUŁ 73

Senatorowie nie mogą być posłami na Sejm jak również piastować stanowisk państwowych z wyjątkiem stanowiska profesora wyższej uczelni.

ARTYKUŁ 74

W razie opróżnienia się miejsca senatorskiego przed końcem mandatu, Prezydent Rzeczypospolitej zarządzi wybory uzupełniające w okręgu, w którym zaistniał vacat.

ARTYKUŁ 75

Artykuły 46, 48, 49, 52, 53, 54, 57, 58, 59, 60, 61, 62 i 63 niniejszej Ustawy stosują się również do Senatu; terminy "poseł", "Sejm" i "Marszałek

Sejmu" zastępuje się odpowiednio terminami "senator", "Senat" i "Marszałek Senatu".

ARTYKUŁ 76

Jedynie Prezydent Rzeczypospolitej może postawić senatora w stan oskarżenia przed Trybunałem Konstytucyjnym; tryb postępowania przed Trybunałem przewiduje osobna ustawa.

Rozdział VI Zgromadzenie Narodowe

ARTYKUŁ 77

Wspólnie obradujący posłowie i senatorowie stanowią Zgromadzenie Narodowe. Na pierwszym wspólnym posiedzeniu po inauguracji nowowybranego Sejmu członkowie Zgromadzenia Narodowego wybierają spośród siebie Przewodniczącego, którego kadencja trwa 4 lata. Marszałkowie Sejmu i Senatu są jego zastępcami.

ARTYKUŁ 78

Do czynności Zgromadzenia Narodowego należy:

- a) stwierdzanie ważności wyborów na Urząd Prezydenta Rzeczypospolitej i zaprzysiężanie nowowybranego Prezydenta;
- b) nominacja lub wybór vice-Prezydenta;
- c) zatwierdzanie wprowadzenia lub odwołania stanu wojennego i stanu wyjątkowego oraz ratyfikacja umów międzynarodowych;
- d) uchwalanie wprowadzenia i odwołania stanu pogotowia budżetowego;
- e) przedstawianie Prezydentowi Rzeczypospolitej wniosków nominacyjnych na sędziów Sądu Najwyższego;
- f) stawianie w stan oskarżenia przed Trybunałem Konstytucyjnym Ministra lub Prezesa Rady Ministrów;
- g) czynności przewidziane procedurą postawienia votum nieufności Prezydentowi Rzeczypospolitej;
- h) zatwierdzanie ostatecznej wersji budżetu Państwa;
- i) uchwalanie przeprowadzenia referendum.

ARTYKUŁ 79

Nie później niż w 5 dni po ogłoszeniu wyników wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej Trybunał Konstytucyjny stawia wniosek o zatwierdzenie wyników lub unieważnienie wyborów. Dla zaakceptowania przez Zgroma-

dzenie Narodowe wniosku o zatwierdzenie wyników potrzebna jest zwykła większość głosów; dla zatwierdzenia wniosku o unieważnienie wyborów potrzebna jest większość bezwzględna (ilość głosów większa od połowy liczby członków Zgromadzenia Narodowego).

ARTYKUŁ 80

W razie unieważnienia wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej, Przewodniczący Zgromadzenia Narodowego wspólnie z przewodniczącym Trybunału Konstytucyjnego zarządzają przeprowadzenie nowych wyborów nie później niż w 3 miesiące po unieważnionych wyborach.

ARTYKUŁ 81

Na specjalnym posiedzeniu Zgromadzenia Narodowego nowowybrany Prezydent Rzeczypospolitej składa przysięgę, której treść zostanie ustalona przez Zgromadzenia Narodowe przed pierwszymi wyborami prezydenckimi przeprowadzonymi na podstawie niniejszej Ustawy; treść przysięgi będzie stanowić załącznik do Konstytucji.

ARTYKUŁ 82

Natychmiast po objęciu Urzędu Prezydent Rzeczypospolitej mianuje kandydata na vice-Prezydenta. Zgromadzenia Narodowe przeprowadza głosowanie nad tą kandydaturą - dla odrzucenia jej potrzebna jest bezwzględna większość głosów. Jeśli to nie nastąpi, Zgromadzenie Narodowe mianuje przedstawionego kandydata vice-Prezydentem Rzeczypospolitej.

W razie odrzucenia pierwszej kandydatury, Prezydent Rzeczypospolitej mianuje następnego kandydata na vice-Prezydenta; dla odrzucenia tej kandydatury przez Zgromadzenie Narodowe potrzebna jest również bezwzględna większość głosów. Jeśli to nie nastąpi kandydat jest mianowany vice-Prezydentem Rzeczypospolitej.

W wypadku odrzucenia drugiej kandydatury, Zgromadzenie Narodowe przeprowadza wybory vice-Prezydenta spośród trzech kandydatów: dwóch kandydatów, którzy byli zgłoszeni przez Prezydenta Rzeczypospolitej i trzeciego kandydata zgłoszonego przez Trybunał Konstytucyjny. Ażeby być wybranym, kandydat musi otrzymać więcej niż połowę głosów oddanych przez członków Zgromadzenia Narodowego; jeśli w pierwszej turze głosowania żaden z kandydatów nie otrzymał wymaganej większości, przeprowadzona jest druga tura głosowania, do której stają dwaj kandydaci mający pierwsze i drugie miejsce w pierwszej turze.

W razie niespodziewanego opróżnienia się Urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej przed nominacją vice-Prezydenta, pierwszy kandydat na vice-Prezydenta staje się automatycznie Prezydentem Rzeczypospolitej.

ARTYKUŁ 83

Nie później niż w 5 dni od momentu wprowadzenia lub odwołania przez Prezydenta Rzeczypospolitej stanu wojennego lub stanu wyjątkowego zwołana jest Sesja Nadzwyczajna Zgromadzenia Narodowego dla zatwierdzenia lub odrzucenia decyzji Prezydenta; unieważnienie decyzji Prezydenta Rzeczypospolitej wymaga bezwzględnej większości głosów (liczba głosów większa od połowy liczby członków Zgromadzenia Narodowego).

ARTYKUŁ 84

Wniosek o wprowadzenie stanu wojennego lub stanu wyjątkowego stawia w Zgromadzeniu Narodowym Prezydent Rzeczypospolitej; dla przegłosowania tego wniosku potrzebna jest bezwzględna większość głosów.

Inne przepisy odnoszące się do stanu wojennego, stanu wyjątkowego i stanu pogotowia budżetowego są podane w osobnym rozdziale Ustawy.

ARTYKUŁ 85

Po podpisaniu przez Prezydenta Rzeczypospolitej sojuszu lub umowy międzynarodowej Zgromadzenie Narodowe przeprowadza debatę i głosowanie nad umową lub sojuszem; ratyfikacja wymaga zwykłej większości głosów. Mniej ważne umowy nie podlegają ratyfikacji przez Zgromadzenie Narodowe; rodzaje tych umów określi osobna ustawa.

ARTYKUŁ 86

Zgromadzenie Narodowe stawia wnioski na nominację sędziów Sądu Najwyższego; nominacji dokonuje Prezydent Rzeczypospolitej. Procedura nominacyjna zostanie określona osobną ustawą.

ARTYKUŁ 87

Zgromadzenie Narodowe ma prawo postawić w stan oskarżenia przed Trybunałem Konstytucyjnym Ministra lub Prezesa Rady Ministrów. Wniosek w tej sprawie może postawić Przewodniczący Zgromadzenia Narodowego, Marszałek Sejmu lub Marszałek Senatu. Dla przegłosowania wniosku potrzebne jest 3/5 głosów przy rozszerzonym quorum. Głosowanie jest tajne.

ARTYKUŁ 88

Ostateczna wersja budżetu Państwa musi być zatwierdzona przez Zgromadzenie Narodowe. Procedura dotycząca uchwalania budżetu państwa przedstawiona jest w osobnym rozdziale niniejszej Ustawy.

ARTYKUŁ 89

Zgromadzenie Narodowe jest jedynym ciałem mogącym uchwalić przeprowadzenie referendum i ustalić pytanie, jakie będzie w referendum postawione; może to nastąpić z własnej inicjatywy Zgromadzenia lub na wniosek Rządu. Przepisy w tej sprawie podane są w osobnym rozdziale niniejszej Ustawy.

ARTYKUŁ 90

W razie rozwiązania Sejmu przez Prezydenta Rzeczypospolitej, Przewodniczący Zgromadzenia Narodowego podaje się automatycznie do dymisji.

ARTYKUŁ 91

W okresie, kiedy Sejm jest rozwiązany, funkcje Zgromadzenia Narodowego pełni Senat; ma on prawo podejmowania tylko tych decyzji, których nie można odłożyć do czasu wybrania nowego Sejmu.

Rozdział VII **Rada Prezydencka**

ARTYKUŁ 92

Rada Prezydencka składa się z siedmiu członków, którymi są:

- a) Prezydent Rzeczypospolitej, który jest Przewodniczącym Rady;
- b) vice-Prezydent;
- c) dwóch członków mianowanych przez Sejm;
- d) dwóch członków mianowanych przez Senat;
- e) członek mianowany przez Trybunał Konstytucyjny.

Kadencja Rady Prezydenckiej trwa 5 lat i pokrywa się z kadencją Prezydenta Rzeczypospolitej. W razie opróżnienia się Urzędu Prezydenta w czasie trwania kadencji, Rada pozostaje nadal na stanowisku przyjmując do swego grona nowego vice-Prezydenta.

Członkowie Rady Prezydenckiej nie mogą być posłami ani senatorami lub też zajmować stanowisk państwowych z wyjątkiem stanowiska Prezydenta Rzeczypospolitej, vice-Prezydenta lub profesora wyższej uczelni.

ARTYKUŁ 93

W większości wypadków Rada Prezydencka działa jako ciało doradcze Prezydenta Rzeczypospolitej. Są jednak sprawy, w których decyzje Rady są wiążące dla Prezydenta; dotyczy to następujących spraw:

- a) wprowadzanie stanu wyjątkowego;
- b) wydawanie dekretów z mocą ustawy, które dotyczą spraw

- innych niż organizacja Rządu;
- c) rozdział części budżetu Państwa pozostawionej do dyspozycji Prezydenta Rzeczypospolitej (1% budżetu Państwa);
 - d) mianowanie jednego członka Trybunału Konstytucyjnego;
 - e) rozwiązywanie Sejmu;
 - f) wydawanie rozporządzeń wykonawczych w czasie trwania kryzysu rządowego.

ARTYKUŁ 94

Prezydent Rzeczypospolitej nie może wprowadzić stanu wyjątkowego, jeśli nie otrzyma poparcia Rady Prezydenckiej. Dla przegłosowania wniosku o poparcie wprowadzenia stanu wyjątkowego potrzebna jest zwykła większość głosów członków Rady.

ARTYKUŁ 95

Jeżeli członkowie Rady Prezydenckiej nie mogą dojść do porozumienia w sprawie ostatecznego sformułowania dekretu zaproponowanego przez Prezydenta Rzeczypospolitej, zostaje przeprowadzone głosowanie; jeśli 4 lub więcej członków Rady wypowie się przeciwko dekretowi, zostaje on anulowany. Głosowanie w tym wypadku jest tajne.

Inne przepisy dotyczące wydawania dekretów podane są w osobnym rozdziale niniejszej Ustawy.

ARTYKUŁ 96

Przy rozdziale 1% budżetu państwowego pozostawionego do dyspozycji Prezydenta Rzeczypospolitej propozycje Prezydenta są zatwierdzane lub odrzucane przez Radę Prezydencką zwykłą większością głosów.

ARTYKUŁ 97

Rada Prezydencka mianuje jednego członka Trybunału Konstytucyjnego na okres kadencji trwającej 5 lat; kadencja ta jest przesunięta (opóźniona) o pół roku w stosunku do kadencji Rady. Procedurę nominacyjną określa Regulamin Rady.

ARTYKUŁ 98

Rada Prezydencka może się sprzeciwić rozwiązaniu Sejmu, jeżeli przeciwko wnioskowi Prezydenta Rzeczypospolitej w tej sprawie wypowie się 5 lub więcej członków Rady. Głosowanie w tej sprawie jest tajne.

ARTYKUŁ 99

Decyzje Rady Prezydenckiej w sprawie zarządzeń wykonawczych wydawanych w czasie kryzysu rządowego są podejmowane zwykłą większością głosów przy głosowaniu jawnym.

Rozdział VIII Ustawodawstwo

ARTYKUŁ 100

Aktami ustawodawczymi są:

- a) ustawy;
- b) dekrety Prezydenta Rzeczypospolitej.

Żaden akt ustawodawczy nie może być sprzeczny z Konstytucją.

ARTYKUŁ 101

Inicjatywę ustawodawczą posiada Sejm, Rząd i Senat. Każdy projekt ustawy przed ostatecznym uchwaleniem musi być rozpatrzony przez obie Izby Ustawodawcze, Sejm i Senat. Dla dekretów Prezydenta Rzeczypospolitej przewidziana jest specjalna procedura.

ARTYKUŁ 102

Projekty ustaw, nad którymi Sejm obraduje, mogą pochodzić z trzech źródeł:

- a) z komisji sejmowych;
- b) od Rządu;
- c) od Senatu.

W pierwszym wypadku poprawki do przedstawionego projektu mogą być zgłaszane od razu na początku obrad nad ustawą; po opracowaniu ostatecznej wersji i przegłosowaniu jej przez Sejm, co wymaga zwykłej większości głosów, projekt ustawy jest przestany do Senatu dla zaakceptowania lub wniesienia poprawek. Jeśli Senat zaakceptuje tę wersję bez poprawek, co wymaga zwykłej większości głosów, Prezydent Rzeczypospolitej zarządzi ogłoszenie ustawy w Dzienniku Ustaw. W razie wprowadzenia przez Senat poprawek, projekt ustawy zostaje zwrócony Sejmowi nie później niż w ciągu 6 tygodni od dnia otrzymania go przez Senat (w razie zamknięcia Sesji, nie później niż w miesiąc po otwarciu następnej Sesji Zwyczajnej Senatu). Sejm może tę zmodyfikowaną wersję przyjąć, co wymaga zwykłej większości głosów; w tym wypadku Prezydent Rzeczypospolitej zarządzi ogłoszenie w Dzienniku Ustaw ustawy w wersji zaproponowanej przez Senat. W przypadku odrzucenia tej wersji przez Sejm, może być przeprowadzone powtórne głosowanie nad wersją początkową projektu ustawy (bez poprawek Senatu); dla przegłosowania tej wersji potrzebna jest większość $\frac{3}{5}$ głosów przy rozszerzonym quorum. W razie otrzymania tej większości, Prezydent Rzeczypospolitej zarządzi ogłoszenie w Dzienniku Ustaw ustawy w brzmieniu początkowym bez poprawek Senatu. Jeżeli żadna z wersji nie uzyska wymaganej większości,

projekt ustawy upada.

W wypadkach, kiedy projekt ustawy pochodzi od Rządu lub od Senatu, obowiązkowym pierwszym krokiem w Sejmie jest głosowanie nad projektem w wersji oryginalnej; dopiero jeśli ten projekt zostanie odrzucony, posłowie mogą proponować wersje zmodyfikowane.

ARTYKUŁ 103

Jeśli Sejm zatwierdzi rządowy projekt ustawy bez zmian, co wymaga zwykłej większości głosów, dalsza procedura przebiega tak samo, jak w wypadku ustawy opracowanej przez Sejm (art. 102). W razie wprowadzenia przez Sejm poprawek do projektu rządowego, oba projekty, rządowy bez poprawek i poprawiony przez Sejm, są przesłane do Senatu nie później niż w 6 tygodni od dnia otrzymania projektu przez Sejm; jeśli w międzyczasie nastąpiło zamknięcie Sesji, oba projekty muszą być przesłane do Senatu nie później niż w miesiąc po otwarciu następnej Sesji Zwyczajnej Sejmu. Senat może przyjąć jeden z dwóch projektów lub oba odrzucić. Kolejność głosowania w Senacie jest następująca:

- a) Senat głosuje nad przyjęciem ustawy w brzmieniu rządowym (bez poprawek Sejmu); dla przyjęcia potrzebna jest zwykła większość głosów;
- b) w razie odrzucenia wersji rządowej, Senat głosuje nad wersją z poprawkami Sejmu; przyjęcie wymaga zwykłej większości głosów.

Jeśli żadna wersja nie zostanie przyjęta przez Senat, projekt ustawy upada. Senat jest zobowiązany w tym wypadku przesłać protokół z obrad nad ustawą zarówno do Rządu jak i do Sejmu. Jeżeli Senat zaakceptuje wersję z poprawkami Sejmu, Prezydent Rzeczypospolitej zarządzi ogłoszenie ustawy w tym brzmieniu. W razie przyjęcia przez Senat rządowej wersji ustawy (bez poprawek), wersja ta jest odesłana do Sejmu nie później niż w miesiąc po otrzymaniu jej przez Senat (w razie zamknięcia Sesji, nie później niż w miesiąc po otwarciu następnej Sesji Zwyczajnej Senatu). Dla odrzucenia ustawy przez Sejm potrzebna jest większość 3/5 głosów. Jeśli to nie nastąpi, Prezydent Rzeczypospolitej zarządzi ogłoszenie ustawy w brzmieniu rządowym.

ARTYKUŁ 104

Jeśli Sejm zatwierdzi bez poprawek projekt ustawy opracowany przez Senat, Prezydent Rzeczypospolitej zarządzi ogłoszenie ustawy. W razie wprowadzenia przez Sejm poprawek do projektu, poprawiona wersja jest odesłana do Senatu nie później niż w 6 tygodni po otrzymaniu projektu przez Sejm, a jeśli nastąpiło zamknięcie Sesji, to nie później niż w miesiąc po otwarciu następnej Sesji Zwyczajnej Sejmu. Senat może poprawioną przez

Sejm wersję przyjąć zwykłą większością głosów; w tym wypadku Prezydent Rzeczypospolitej zarządzi ogłoszenie ustawy w wersji z poprawkami Sejmu. Jeśli Senat odrzuci tę wersję, projekt ustawy upada.

ARTYKUŁ 105

Przy uchwalaniu ustaw, których realizacja pociąga za sobą wydatki z budżetu Państwa, konieczne jest podanie sposobu finansowania. Jeśli ten warunek nie jest spełniony, Prezydent Rzeczypospolitej ma prawo wstrzymania ogłoszenia ustawy.

ARTYKUŁ 106

Prezydent Rzeczypospolitej ma prawo wydawania w każdym czasie dekretów dotyczących organizacji Rządu. Dekret taki ma moc ustawy i może być zmieniony lub anulowany tylko przez inny dekret Prezydenta. Do tych dekretów nie stosuje się art. 95 niniejszej Ustawy.

Jeśli Trybunał Konstytucyjny stwierdzi sprzeczność dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z Konstytucją, stosuje się wówczas normalną procedurę przewidzianą dla ustaw zakwestionowanych przez Trybunał.

ARTYKUŁ 107

W innych sprawach niż organizacja Rządu, Prezydent Rzeczypospolitej ma prawo wydawania dekretów w okresie, kiedy Sejm jest rozwiązany. Do tych dekretów stosuje się art. 95 niniejszej Ustawy, który przewiduje, że Rada Prezydencka może się sprzeciwić wydaniu dekretu zaproponowanego przez Prezydenta. Dekrety Prezydenta Rzeczypospolitej w sprawach innych niż organizacja Rządu mają również moc ustawy, ale mogą być anulowane lub zmienione na normalnej drodze ustawodawczej. Dekrety Prezydenta Rzeczypospolitej nie mogą dotyczyć następujących spraw:

- a) zmian w Konstytucji;
- b) zmian w ordynacji wyborczej;
- c) budżetu;
- d) systemu monetarnego;
- e) nakładania podatków i ustanawiania lub likwidowania monopoli państwowych;
- f) zbywania majątku państwowego i zaciągania przez Państwo zobowiązań finansowych.

Rodział IX **Trybunał Konstytucyjny**

ARTYKUŁ 108

Trybunał Konstytucyjny składa się z siedmiu członków:

- a) trzech członków mianowanych przez Sejm;
- b) trzech członków mianowanych przez Senat;
- c) jednego członka mianowanego przez Radę Prezydencką.

Kadencja Trybunału trwa 5 lat i jest przesunięta (opóźniona) o pół roku w stosunku do kadencji Prezydenta Rzeczypospolitej. Członkowie Trybunału wybierają spośród siebie Przewodniczącego, którego mandat pokrywa się z kadencją Trybunału. Członkowie Trybunału Konstytucyjnego nie mogą piastować żadnych innych stanowisk.

ARTYKUŁ 109

Jednym z głównych zadań Trybunału Konstytucyjnego jest badanie zgodności ustaw z Konstytucją. Przez okres roku po ogłoszeniu ustawy lub dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej mającego moc ustawy, Trybunał Konstytucyjny ma prawo zakwestionować konstytucyjność dekretu lub ustawy i postawić wniosek o jej anulowanie. W tym wypadku na najbliższej Sesji Sejmu i Senatu zostaną przeprowadzone głosowania nad wnioskiem Trybunału Konstytucyjnego; dla przyjęcia wniosku w każdej z Izb wystarczy zwykła większość głosów. Jeśli przynajmniej jedna z Izb Ustawodawczych wypowie się za wnioskiem, Prezydent Rzeczypospolitej zarządzi anulowanie ustawy i ogłoszenie odpowiedniego komunikatu w Dzienniku Ustaw.

ARTYKUŁ 110

Jeśli obie Izby Ustawodawcze wypowiedzą się przeciwko wnioskowi Trybunału Konstytucyjnego o unieważnienie ustawy, wówczas zostaje zwołane specjalne posiedzenie Zgromadzenia Narodowego z udziałem członków Trybunału; na tym posiedzeniu członkowie Trybunału mają równocześnie uprawnienia członków Zgromadzenia Narodowego. Posiedzenie to może być odraczane i zwoływane od nowa kilkakrotnie, aż do momentu podjęcia jednej z czterech decyzji:

- a) zaakceptowanie wniosku Trybunału o anulowanie ustawy;
- b) wycofanie przez Trybunał Konstytucyjny wniosku o anulowanie ustawy;
- c) wprowadzenie odpowiednich poprawek do Konstytucji, co wymaga 2/3 głosów przy rozszerzonym quorum (członkowie Trybunału nie liczą się do quorum);
- d) decyzja o przeprowadzeniu referendum w sprawie odpowiednich poprawek do Konstytucji.

ARTYKUŁ 111

Drugim z podstawowych zadań Trybunału Konstytucyjnego jest badanie prawidłowości przeprowadzania wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej, wyborów do Sejmu i Senatu oraz referendum. Przepisy dotyczące postępowania w wypadkach stwierdzenia przez Trybunał nieprawidłowości w wyborach lub referendum są podane w odnośnych rozdziałach niniejszej Ustawy.

ARTYKUŁ 112

Trybunał Konstytucyjny mianuje jednego członka Rady Prezydenckiej. Kandydatów przedstawia Przewodniczący Trybunału; nominację dostaje ten kandydat, który w tajnym głosowaniu otrzymał co najmniej 4 głosy.

ARTYKUŁ 113

W wypadku odrzucenia przez Zgromadzenia Narodowe dwóch kandydatów na vice-Prezydenta, Trybunał Konstytucyjny mianuje trzeciego kandydata; Zgromadzenie Narodowe wybierze vice-Prezydenta spośród tych trzech kandydatów (art. 81). Trybunał Konstytucyjny ustali w regulaminie wewnętrznym procedurę mianowania swojego kandydata.

ARTYKUŁ 114

Trybunał Konstytucyjny jest władny pozbawić mandatu posła lub senatora, jak również ukarać Ministra lub Prezesa Rady ministrów za nieprzestrzeganie ustaw lub Konstytucji. Procedura stawiania w stan oskarżenia posłów, senatorów, ministrów i Prezesa Rady Ministrów jest podana w odpowiednich rozdziałach niniejszej Ustawy (art. 65, 75 i 86), a tryb postępowania przed Trybunałem określi osobna ustawa.

Rozdział X Referendum

ARTYKUŁ 115

Obywatele Rzeczypospolitej mają możliwość bezpośredniego wypowiedzania się w istotnych sprawach dotyczących ustawodawstwa lub rządzenia Państwem - formą tej wypowiedzi jest referendum. Przeprowadzenie referendum uchwała Zgromadzenie Narodowe na wniosek:

- a) Przewodniczącego Zgromadzenia Narodowego;
- b) Prezesa Rady Ministrów;
- c) Przewodniczącego Trybunału Konstytucyjnego;
- d) grupy posłów i senatorów liczącej co najmniej 100 osób.

ARTYKUŁ 116

We wniosku o przeprowadzenie referendum określony jest ogólnie problem, który ma być tematem konsultacji. Jeśli Zgromadzenie Narodowe zaakceptuje ten wniosek, co wymaga zwykłej większości głosów, odbywa się debata nad sformułowaniem pytania, które ma być postawione w referendum. Pytanie musi być proste i jednoznaczne. To sformułowanie, które otrzyma bezwzględną większość głosów, będzie pytaniem postawionym w referendum. Jeśli członkowie Zgromadzenia Narodowego nie mogą dojść do porozumienia w sprawie sformułowania pytania, Przewodniczący może zarządzić głosowanie o anulowanie referendum; dla przegłosowania wniosku Przewodniczącego potrzebna jest zwykła większość głosów.

ARTYKUŁ 117

Referendum może zawierać tylko jedno pytanie, na które głosujący odpowiadają TAK lub NIE. Prawo głosowania w referendum mają wszyscy obywatele mający prawo głosowania w wyborach do Sejmu.

ARTYKUŁ 118

Po stwierdzeniu przez Trybunał Konstytucyjny, że referendum zostało przeprowadzone zgodnie z Konstytucją i ustawami, jego wyniki stają się obowiązujące dla Izb Ustawodawczych i Rządu.

ARTYKUŁ 119

Dla przegłosowania wniosku o powtórne w ciągu 10 lat przeprowadzenie referendum na ten sam temat potrzebna jest większość 3/5 głosów.

Rodział XI

Administracja i samorząd terytorialny

ARTYKUŁ 120

Podstawową jednostką administracyjną Państwa Polskiego jest województwo. Jednostkami niższymi są powiaty, miasta wydzielone, gminy i gromady. Ustawa o podziale terytorialnym Państwa określi ilość i granice województw oraz organizację niższych jednostek administracyjnych.

ARTYKUŁ 121

Wojewodów mianuje i odwołuje Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Prezesa Rady Ministrów. Kierowników niższych jednostek administracyjnych mianuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów lub odpowiedzialny Minister na wniosek Wojewody.

ARTYKUŁ 122

W województwach i jednostkach administracyjnych niższego szczebla są utworzone jednostki samorządu terytorialnego. Specjalna ustawa, która będzie stanowiła załącznik do Konstytucji, określi organizację i uprawnienia samorządu.

Rozdział XII Sądownictwo

ARTYKUŁ 123

Sądy wymierzają sprawiedliwość w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej. Sędziowie są w sprawowaniu swego urzędu sędziowskiego niezawisli i podlegają tylko ustawom. Orzeczenia sądowe nie mogą być zmienione ani przez władzę ustawodawczą, ani przez władzę wykonawczą.

ARTYKUŁ 124

W Rzeczypospolitej działają następujące rodzaje sądów:

- a) Sąd Najwyższy;
- b) sądy powszechne;
- c) sądy administracyjne;
- d) sądy pracy.

Sąd Najwyższy jest najwyższą instancją sądową w sprawach cywilnych i karnych, a jednocześnie jest instytucją kontrolującą działanie sądownictwa. Sądy powszechne mają dwie instancje, z których wyższą są sądy wojewódzkie. Sądy administracyjne są powołane do rozstrzygania konfliktów między władzą administracyjną a obywatelami; najwyższą instancją tych sądów jest Trybunał Administracyjny, który ma również za zadanie badanie legalności aktów administracyjnych. Sądy pracy rozpatrują konflikty między pracodawcami i pracownikami; znaczna większość tych konfliktów powinna znaleźć rozwiązanie na drodze sądowej, a nie na drodze próby sił.

ARTYKUŁ 125

Akt administracyjny, który został zakwestionowany przez Trybunał Administracyjny, powinien zostać wycofany lub zmieniony. Jeśli Rząd odmawia dostosowania się do zaleceń Trybunału, ostateczną decyzję podejmie Zgromadzenie Narodowe.

ARTYKUŁ 126

Sędziów Sądu Najwyższego mianuje Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Zgromadzenia Narodowego. Okres pełnienia funkcji przez sędziów Sądu Najwyższego wynosi 15 lat i może być przedłużony na wniosek Zgromadze-

nia Narodowego; przed upływem 15-letniego okresu sędzia nie może być ani odwołany lub przeniesiony w stan spoczynku, ani zawieszony, chyba że stan zdrowia nie pozwala mu na pełnienie funkcji. Wewnętrzny regulamin Sądu Najwyższego określi tryb postępowania wobec sędziego Sądu Najwyższego, który jest oskarżony o popełnienie przestępstwa. Sędziowie wybierają spośród siebie Prezesa Sądu Najwyższego, którego kadencja trwa 6 lat.

ARTYKUŁ 127

Sędziów sądów powszechnych mianuje Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Prezesa Sądu Najwyższego.

Sędzia może być zdjęty z urzędu, zawieszony w czynnościach lub przeniesiony na inne miejsce urzędowania albo w stan spoczynku, wbrew swojej woli, jedynie na mocy orzeczenia sądowego i tylko w wypadkach w ustawie przewidzianych. Przepis ten nie dotyczy wypadku, gdy przeniesienie sędziego na inne miejsce lub w stan spoczynku jest wywołane zmianą w organizacji sądów, postanowioną w drodze ustawy.

ARTYKUŁ 128

Sędziów sądów administracyjnych i sądów pracy powołuje i odwołuje Sąd Najwyższy na wniosek Prezesa Rady Ministrów lub Ministra Sprawiedliwości.

ARTYKUŁ 129

Sędziowie nie mogą być pociągani do odpowiedzialności karnej ani pozbawieni wolności bez uprzedniej zgody Prezesa Sądu Najwyższego, o ile nie są schytani na gorącym uczynku, lecz i w tym wypadku muszą być zwolnieni na żądanie Sądu Najwyższego.

ARTYKUŁ 130

Minister Sprawiedliwości może powołać Kolegia Orzekające do ropatrywania spraw mniejszej wagi. Od wyroku Kolegium przysługuje odwołanie do sądu.

ARTYKUŁ 131

Organizację i kompetencje wszystkich rodzajów sądów określi ustawa o sądownictwie.

Rozdział XIII **Najwyższa Izba Kontroli**

ARTYKUŁ 132

Do kontroli pod względem finansowym gospodarki Państwa oraz związków publiczno-prawnych, badania zamknięć rachunków oraz przedstawiania corocznie Zgromadzeniu Narodowemu wniosków o absolutorium dla Rządu -
-powołuje się Najwyższą Izbę Kontroli, opartą na zasadzie kolegiałości i niezawisłości członków jej kolegium.

ARTYKUŁ 133

Członków kolegium Najwyższej Izby Kontroli mianuje na okres 6-letni Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Zgromadzenia Narodowego. Członkowie kolegium wybierają spośród siebie Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, którego kadencja trwa 5 lat.

Wniosek o usunięcie członka kolegium Najwyższej Izby Kontroli może postawić w Zgromadzeniu Narodowym Prezydent Rzeczypospolitej lub Prezes Najwyższej Izby Kontroli; dla przegłosowania wniosku potrzebna jest większość 3/5 głosów. Głosowanie jest tajne.

Organizację Najwyższej Izby Kontroli i sposób jej działania określi osobna ustawa.

ARTYKUŁ 134

Członkowie kolegium Najwyższej Izby Kontroli korzystają, podobnie jak senatorowie i posłowie, z przywileju nietykalności osobistej i z bezpłatnych przejazdów państwowymi środkami lokomocji na terenie Państwa Polskiego.

Rozdział XIV **Finanse i budżet**

ARTYKUŁ 135

Głównym źródłem dochodu Państwa są podatki płacone przez poszczególnych obywateli i przez przedsiębiorstwa. Rząd może pobierać następujące podatki:

1. Podatek od dochodu; żadna część dochodu nie może być opodatkowana wyżej niż na 33%, a stypendia, zasiłki, renty i emerytury są wolne od podatku.
2. Podatek od wyprodukowanej wartości, płacony przez przedsiębiorstwa; wysokość tego podatku nie może przekroczyć 10% wyprodukowanej przez przedsiębiorstwo wartości.
3. Podatek od konsumpcji (taksa sprzedażna); wysokość taksy

- sprzedażnej nie może przekroczyć 10% ceny towaru.
4. Specjalny podatek na cele socjalne, który nie może przekroczyć 2% dochodu.

Ponadto jednostki samorządu terytorialnego mogą pobierać podatki lokalne, takie jak podatek od ziemi, podatek od nieruchomości, podatek drogowy i inne, które zostaną dokładnie określone w ustawie o samorządzie terytorialnym.

ARTYKUŁ 136

Jednym ze źródeł dochodu Państwa są monopole. Ilość monopolii powinna być ograniczona i powinny one istnieć tylko w tych dziedzinach, które były w Polsce tradycyjnie objęte monopolami państwowymi.

ARTYKUŁ 137

Pieniądz jest tylko środkiem płatniczym i jego emisja nie może być źródłem dochodu Państwa; decyzje dotyczące emisji pieniądza podejmuje nie Rząd, lecz bank emisyjny.

ARTYKUŁ 138

Zgodnie z art. 5 niniejszej Ustawy, budżet Państwa nie może przekroczyć 1/3 dochodu narodowego.

Rząd przedstawia projekt budżetu na rok następny zaraz po otwarciu jesiennej Sesji Zwyczajnej Sejmu. Sejm może rządowy projekt budżetu odrzucić w całości, co wymaga bezwzględnej większości głosów. Jeśli to nie nastąpi, Sejm może wnieść poprawki nieprzekraczające 10% ogólnej sumy wydatków; poprawki sejmowe muszą się bilansować w ten sposób, żeby ogólna suma wydatków nie przekroczyła sumy proponowanej przez Rząd. Najpóźniej w 3 miesiące po otrzymaniu projektu budżetu od Rządu, Sejm musi przestać projekt wraz z poprawkami do Senatu, który ma miesiąc czasu na naniesienie własnych poprawek. Poprawki Senatu nie mogą przekroczyć 5% ogólnej sumy wydatków; mogą one dotyczyć tych samych pozycji budżetowych, co poprawki Sejmu i mogą iść w tym samym lub przeciwnym kierunku. Poprawki Senatu muszą się bilansować podobnie jak poprawki sejmowe.

ARTYKUŁ 139

Po rozpatrzeniu projektu budżetu i naniesieniu poprawek przez każdą z Izb Ustawodawczych, Sejm i Senat łączą się w Zgromadzenie Narodowe dla przyjęcia ustawy budżetowej; przyjęcie tej ustawy wymaga zwykłej większości głosów. W pierwszej kolejności pod głosowanie poddany jest projekt budżetu w tej formie, w jakiej wyszedł z Senatu. Jeśli ta wersja projektu zostanie odrzucona, debata nad projektem i wprowadzanie kolejnych modyfikacji trwa tak długo, aż projekt zostaje przyjęty.

ARTYKUŁ 140

W wypadku, gdy Sejm odrzuci rządowy projekt budżetu w całości, musi być przesłany Rządowi dokładny protokół z debaty nad projektem ze wskazaniem, które pozycje budżetowe były głównym powodem odrzucenia projektu. Rząd jest zobowiązany przedstawić w ciągu miesiąca nowy projekt budżetu, w którym przynajmniej częściowo uwzględni dezyderaty Sejmu. Ten projekt jest poddany pod dyskusję i głosowanie w każdej z Izb Ustawodawczych oddzielnie; jeśli przynajmniej jedna z Izb projekt przyjmie, co wymaga zwykłej większości głosów, staje się on obowiązującą ustawą budżetową. Jeśli obie Izby Ustawodawcze projekt odrzuca, zbiera się Zgromadzenie Narodowe dla wspólnego opracowania ustawy budżetowej. Suma poprawek w stosunku do projektu rządowego nie może przekroczyć 20% i muszą one być dokładnie zbilansowane, tak żeby suma wydatków była taka sama, co w projekcie rządowym. Zgromadzenie Narodowe może wstawić do budżetu nowe pozycje, ale w każdej z istniejących pozycji zmiany nie mogą przekroczyć 5% sumy wydatków proponowanych w projekcie rządowym. Zgromadzenie Narodowe musi obradować tak długo, aż budżet lub przynajmniej prowizorium budżetowe zostanie uchwalone. Jeśli Zgromadzenie Narodowe nie uchwali ustawy budżetowej lub prowizorium budżetowego w terminie do 20 dni przed rozpoczęciem nowego roku budżetowego, ostatni projekt rządowy staje się obowiązującym budżetem i nabiera mocy ustawy.

ARTYKUŁ 141

W ustawie budżetowej 1% sumy wydatków pozostaje nierozdzielony; rozdziału tej części budżetu dokona Prezydent Rzeczypospolitej po otrzymaniu zgody Rady Prezydenckiej (art. 96) nie później niż w 4 miesiące po rozpoczęciu roku budżetowego.

Rozdział XV

Obywatelstwo Rzeczypospolitej Polskiej

ARTYKUŁ 142

Obywatelami Rzeczypospolitej Polskiej są:

1. Osoby, których oboje rodzice są lub byli obywatelami polskimi; w tym wypadku miejsce urodzenia nie ma znaczenia.
2. Osoby urodzone w Polsce, których jedno rodziców jest lub było obywatelem polskim.
3. Osoby, które nabyły obywatelstwo polskie zgodnie z przepisami ustawy o obywatelstwie.

Osoby urodzone za granicą, których jedno z rodziców jest lub było obywatelem polskim lub osoby urodzone w Polsce z rodziców cudzoziemców i mieszkające w Polsce mają ułatwione nabywanie obywatelstwa polskiego, jeśli wystąpią z odpowiednią prośbą. Ułatwiona procedura nabywania obywatelstwa polskiego dotyczy również cudzoziemskich współmałżonków obywateli polskich.

ARTYKUŁ 143

Obywatel Rzeczypospolitej Polskiej może być równocześnie obywatelem innego kraju.

ARTYKUŁ 144

Obywatelstwa polskiego, które się posiada od urodzenia, nie można utracić. Nabyte obywatelstwo polskie można utracić w warunkach przewidzianych ustawą o obywatelstwie.

Rozdział XVI

Prawa i obowiązki obywateli

ARTYKUŁ 145

Wszyscy obywatele Rzeczypospolitej Polskiej są równi wobec prawa. Nikt nie może być dyskryminowany lub uprzywilejowany z powodu rasy, narodowości, religii lub jej braku, pochodzenia czy płci.

Zaszczyty i urzędy publiczne są w równej mierze dostępne dla wszystkich obywateli na warunkach określonych ustawami.

ARTYKUŁ 146

Rzeczpospolita zapewnia ochronę życia, wolności i mienia wszystkim osobom przebywającym na obszarze Państwa Polskiego. Temu celowi służą organy porządkowe.

Nikt nie może być zatrzymany bez podania powodu, a areszt tymczasowy może być zastosowany tylko w warunkach określonych ustawami i nie może trwać dłużej niż 48 godzin; jeżeli w tym czasie nie zostanie dostarczony na piśmie sądowy nakaz zatrzymania w areszcie, aresztowany musi być zwolniony.

ARTYKUŁ 147

Mieszkanie obywatela lub cudzoziemca mieszkającego na terenie Państwa Polskiego jest nietykalne; wejście do mieszkania, rewizja domowa i zajęcie papierów lub ruchomości może nastąpić tylko na polecenie władz sądo-

wych w sposób i w wypadkach określonych ustawą.

ARTYKUŁ 148

Obywatele Rzeczypospolitej mają zapewnioną wolność słowa zarówno mówionego jak i pisanego, manifestacji, tajemnicę korespondencji oraz swobodę tworzenia związków, organizacji i partii politycznych.

ARTYKUŁ 149

Prasa jest wolna i nieistnieje cenzura prewencyjna. Wszystkie partie i organizacje mają zapewniony dostęp do środków masowego przekazu na zasadach określonych w ustawie.

ARTYKUŁ 150

Każdy obywatel może bez ograniczeń podróżować po obszarze Rzeczypospolitej i wyjeżdżać za granicę, jak również w sposób dowolny wybrać sobie miejsce zamieszkania na terenie Państwa Polskiego lub za granicą.

ARTYKUŁ 151

Rzeczpospolita zapewnia ochronę własności zarówno prywatnej poszczególnych obywateli jak też zbiorowej związków obywateli, instytucji, ciał samorządowych i samego Państwa. Przymusowe wywłaszczanie może mieć miejsce tylko za odszkodowaniem, w wypadkach wyższej konieczności, które są wyraźnie określone w ustawach.

ARTYKUŁ 152

Wszyscy mieszkańcy Państwa Polskiego mają prawo wolnego wyznawania, zarówno prywatnie jak i publicznie, swej wiary i wykonywania obrządku swej religii, o ile to nie zakłóca porządku publicznego lub nie jest sprzeczne z obyczajowością.

ARTYKUŁ 153

Obywatele Rzeczypospolitej mają prawo nieskrępowanej działalności ekonomicznej zarówno w Polsce jak i za granicą oraz prawo posiadania zagranicznych kont bankowych. Ustawy określają zasady tworzenia i funkcjonowania przedsiębiorstw, spółek i innych instytucji dochodowych.

ARTYKUŁ 154

Każdy obywatel zatrudniony w przedsiębiorstwie prywatnym, spółdzielczym czy państwowym musi mieć zapewnione bezpieczeństwo i higienę pracy jak również ubezpieczenia i świadczenia przewidziane w ustawodawstwie pracy.

ARTYKUŁ 155

Państwo zapewnia obywatelom ekzystencję w możliwie najzdrowszych warunkach otoczenia. Akcja oczyszczania środowiska powinna doprowadzić do obniżenia wskaźników zanieczyszczenia do poziomu niższego niż średnia europejska.

ARTYKUŁ 156

Każdy mieszkaniec Rzeczypospolitej, który ukończył lat 16, ma prawo decydowania w sprawach badań i zabiegów lekarskich dotyczących jego osoby. Częściowe ograniczenie tego prawa w wypadkach epidemii lub chorób psychicznych może być dokonane tylko w oparciu o ustawę, która musi zapewniać dostateczną ochronę obywateli przed nadużyciami w tej dziedzinie.

ARTYKUŁ 157

Państwo zapewnia wszystkim mieszkańcom Rzeczypospolitej bezpłatną naukę na poziomie podstawowym i średnim oraz średnim technicznym. Ustawa o szkolnictwie wyższym określi, czy i jakie opłaty będą pobierane w szkołach wyższych, a osobna ustawa ustali system stypendiów i pożyczek dla studentów.

ARTYKUŁ 158

Państwo zapewni stworzenie uniwersalnego systemu emerytur opartego na równych wpłatach pracownika i zakładu pracy. W systemie tym pracownik będzie właścicielem specjalnego konta, na które będą wpływały wpłaty niezależnie od miejsca jego pracy i będą się kumulowały procenty bankowe. Ustawa określi wysokość wpłat oraz sposób, w jaki pracownik będzie mógł użyć swój fundusz po przejściu na emeryturę. Wpłaty na fundusz emerytalny w granicach określonych ustawą są wolne od podatków; nie płaci się również podatków od pensji i jednorazowych sum wypłacanych z tego funduszu pracownikowi, który przeszedł na emeryturę.

Osobom, które nie pracowały lub pracowały zbyt krótko, żeby zebrać dostateczny prywatny fundusz emerytalny, będzie wypłacana całkowita lub częściowa emerytura z funduszy państwowych. Wysokość tej emerytury określi ustawa.

ARTYKUŁ 159

Państwo zorganizuje powszechny system lecznictwa, który przy częściowej odpłatności zapewni wszystkim obywatelom opiekę lekarską na wysokim poziomie. Opieka lekarska dla dzieci i młodzieży do lat 16 jest bezpłatna.

ARTYKUŁ 160

Rzeczpospolita Polska uznaje i stosuje w praktyce Uniwersalną Deklarację Praw Człowieka. Na podstawie tej deklaracji i przepisów niniejszej Ustawy zostanie opracowana Polska Karta Praw Obywatela, która będzie stanowiła załącznik do Konstytucji.

ARTYKUŁ 161

Podstawowym obowiązkiem każdego obywatela Rzeczypospolitej jest przestrzeganie Konstytucji, praw i przepisów oraz lojalny stosunek do Państwa Polskiego.

ARTYKUŁ 162

Wszyscy obywatele Rzeczypospolitej mają obowiązek płacenia podatków. Zwolnione z tego obowiązku mogą być tylko osoby o bardzo niskich dochodach oraz obywatele polscy rezydujący za granicą i nieposiadający własności dochodowej w Polsce. System podatkowy zostanie dokładnie określony specjalną ustawą.

ARTYKUŁ 163

Wszyscy obywatele Rzeczypospolitej Polskiej są zobowiązani do służby wojskowej. Rodzaj i czas trwania służby oraz zwolnienia od tego obowiązku określi ustawa.

Rozdział XVII

Stan zagrożenia Państwa

ARTYKUŁ 164

Jeśli zarysowuje się zewnętrzne lub wewnętrzne zagrożenie Państwa, które wymaga długofalowej reakcji ze strony Rządu, może zostać wprowadzony stan pogotowia budżetowego. Wprowadzenie pogotowia budżetowego zawiesza częściowo lub całkowicie artykuły Konstytucji ograniczające podatki i budżet Państwa (art. 5, 135 i 138). Wniosek o wprowadzenie stanu pogotowia budżetowego stawia w Zgromadzeniu Narodowym Prezydent Rzeczypospolitej. Przegłosowanie wniosku wymaga bezwzględnej większości głosów członków Zgromadzenia Narodowego; w ustawie musi zostać określone, które artykuły Konstytucji mają być zawieszone lub ograniczone oraz stopień ich ograniczenia. Stan pogotowia budżetowego wprowadza się początkowo na dwa lata i może być on przedłużany do 4 lat zwykłą większością głosów w Zgromadzeniu Narodowym. Przedłużenie stanu pogotowia budżetowego ponad 4 lata wymaga większości 3/5 głosów.

ARTYKUŁ 165

W razie bezpośredniego zagrożenia wewnętrznego lub zewnętrznego Państwa, Prezydent Rzeczypospolitej po uzgodnieniu z Radą Prezydencką może wprowadzić stan wyjątkowy na całym obszarze Rzeczypospolitej lub na jego części. Decyzja Prezydenta Rzeczypospolitej podlega zatwierdzeniu przez Zgromadzenie Narodowe w ciągu 5 dni od momentu wprowadzenia stanu wyjątkowego (art. 83). W razie niezatwierdzenia decyzji Prezydenta, stan wyjątkowy zostaje natychmiast odwołany.

Ustawa o stanie wyjątkowym dokładnie określi przepisy funkcjonowania Państwa w okresie stanu wyjątkowego.

ARTYKUŁ 166

Prezydent Rzeczypospolitej może wprowadzić stan wojenny w następujących wypadkach:

- a) wtargnięcia obcych wojsk na terytorium Rzeczypospolitej;
- b) wypowiedzenia wojny Polsce przez obce państwo;
- c) wypowiedzenia wojny przez Polskę innemu Państwu;
- d) bezpośredniego zagrożenia agresją przez obce państwo.

W ciągu pięciu dni od ogłoszenia stanu wojennego decyzja Prezydenta Rzeczypospolitej wymaga zatwierdzenia przez Zgromadzenie Narodowe (art. 83). Dla unieważnienia decyzji Prezydenta potrzebna jest bezwzględna większość głosów członków Zgromadzenia Narodowego. W razie unieważnienia decyzji Prezydenta, stan wojenny jest natychmiast odwołany.

Ustawa o stanie wojennym dokładnie określi przepisy funkcjonowania Państwa w okresie stanu wojennego.

Rozdział XVIII

Votum nieufności dla Prezydenta Rzeczypospolitej

ARTYKUŁ 167

W wyjątkowych wypadkach, kiedy postępowanie Prezydenta Rzeczypospolitej jest niezgodne z Konstytucją lub kiedy jego polityka jest w sposób oczywisty szkodliwa dla Państwa, może być uruchomiona procedura zdjecia Prezydenta z Urzędu. Pierwszą fazą jest głosowanie w Zgromadzeniu Narodowym nad wnioskiem o votum nieufności dla Prezydenta Rzeczypospolitej. Wniosek taki może postawić:

- a) pięciu członków Trybunału Konstytucyjnego, w tym Przewodniczący;
- b) jednomyślnie Przewodniczący Zgromadzenia Narodowego, Marszałek Sejmu i Marszałek Senatu;
- c) grupa licząca co najmniej 250 posłów i senatorów.

Dla zaakceptowania wniosku potrzebne jest 2/3 głosów przy rozszerzonym quorum; głosowanie jest tajne.

ARTYKUŁ 168

W razie przegłosowania w Zgromadzeniu Narodowym votum nieufności dla Prezydenta Rzeczypospolitej, zostaje on zawieszony w urzędowaniu i jego funkcje sprawuje vice-Prezydent. Przewodniczący Trybunału Konstytucyjnego wspólnie z Przewodniczącym Zgromadzenia Narodowego zarządza przeprowadzenie ogólnokrajowego referendum, w którym będzie postawione następujące pytanie: CZY PAN (PANI) CHCE, ŻEBY PREZYDENT RZECZPOSPOLITEJ POZOSTAŁ NA STANOWISKU ? Głosujący odpowiadają TAK lub NIE. Jeśli więcej niż połowa ważnych głosów zawiera odpowiedź NIE, Prezydent Rzeczypospolitej zostaje zdjęty z Urzędu i vice-Prezydent staje się automatycznie Prezydentem. W przeciwnym wypadku Prezydent Rzeczypospolitej powraca na swój Urząd, a Sejm się automatycznie rozwiązuje. Nie później niż w ciągu 3 miesięcy, Prezydent Rzeczypospolitej zarządzi przeprowadzenie nowych wyborów do Sejmu.

ARTYKUŁ 169

Jeśli Trybunał Konstytucyjny złoży wniosek o postawienie votum nieufności Prezydentowi Rzeczypospolitej w okresie, kiedy Sejm jest rozwiązany, funkcję Zgromadzenia Narodowego pełni Senat.

Rozdział XIX **Zmiana Konstytucji**

ARTYKUŁ 170

Zmiana Konstytucji może być dokonana z inicjatywy:

- a) Prezydenta Rzeczypospolitej;
- b) Rządu;
- c) Trybunału Konstytucyjnego;
- d) Przewodniczącego Zgromadzenia Narodowego
- e) grupy posłów i senatorów liczącej co najmniej 150 osób.

Jeśli inicjatywa zmiany Konstytucji pochodzi spoza Zgromadzenia Narodowego, Zgromadzenie głosuje nad projektem w takiej formie, w jakiej był złożony w Zgromadzeniu; dla przyjęcia proponowanej zmiany Konstytucji potrzeba 2/3 głosów przy rozszerzonym quorum.

Jeśli inicjatywa zmiany pochodzi od Zgromadzenia Narodowego, przeprowadzana jest debata nad proponowanymi zmianami i kolejne głosowania nad modyfikowanymi propozycjami zmian; jeżeli w pięciu głosowaniach nie zostanie uzyskana wymagana większość 2/3 głosów, projekt zmian upada.

ARTYKUŁ 171

Co 20 lat po uchwaleniu niniejszej Konstytucji, będzie ona poddawana rewizji przez Zgromadzenia Narodowe. Przy tej operacji dla wprowadzenia zmian jest potrzebna bezwzględna większość głosów członków Zgromadzenia Narodowego, zamiast normalnie wymaganej większości 2/3.

Rozdział XX **Postanowienia końcowe**

ARTYKUŁ 172

Niniejsza Ustawa Konstytucyjna wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Te części Ustawy, które wymagają przeprowadzenia dodatkowych ustaw, muszą wejść w życie nie później niż w rok po ogłoszeniu niniejszej Ustawy. Wszystkie dotychczasowe ustawy i przepisy, które są niezgodne z niniejszą Konstytucją, zostają anulowane.

L I S T A O F I A R O D A W C Ó W
1 kwietnia 1989 - 15 kwietnia 1990

Patroni Biblioteki Polskiej

Polska Fundacja Społeczno-Kulturalna	\$ 3,500
Fundusz Wieczysty "Millenium"	\$ 7,500
Polonijna Kasa Kredytowa	\$ 1,500
Olgierd Brzeski	\$ 1,000
Władysław Wielhorski	\$ 1,000
Rodzina Zofii Makowskiej dla uczczenia S.P. zmariych Wandy i Bogdana Kwiecińskich	\$ 500
Fundusz Przyjaciół S.P. Wandy Kwiecińskiej	\$ 500
Alicja Szczeniowska	\$ 700
Maria Czarnojańczyk-Budrick	\$ 500
Zarząd Główny SPK	\$ 500
Antoni Zajko	\$ 500
Anna i Andrzej Czerwińscy	\$ 500
Fundusz Przyjaciół S.P. Stanisława Babińskiego	\$ 1080

dary w kolejności wpływów :

Jan Lesiak	\$ 20	Maria Kulczyckij	\$100
Walery i Zofia Maliszewski	\$ 20	Maria Morawska	\$100
Stanley Picholz	\$150	Dr. Thaddeus F. Jost	\$ 10
Maria Znamirowski	\$ 25	Mieczysław Nitosiński	\$125
Danuta Hyjek	\$ 75	Dr. Barbara Lipowski	\$ 20
Jan & Jozefa Gill	\$ 25	Michał Czupryna	\$100
Wilhelm Siemieniński	\$ 20	Benedict Molik	\$ 20
Zbigniew Berezowski	\$ 30	Czesław Lorenc	\$ 30
Krystyna Krakowski	\$125	Andrzej Lityński	\$ 20
Wanda Cienciśka	\$ 50	Mieczysław Sangowicz	\$ 35
Antoni Potocki	\$ 20	Danuta Jankowska	\$100
Stanisław Judek	\$ 25	Stefan Lewicki	\$ 25
Dr. Anna Biolik	\$ 50	Teresa Trippenbach	\$ 20
Edmund Kowalewski	\$ 25	Bożena i Jerzy Gonerko	\$200
Danuta i Janusz Mazur	\$ 25	Alba Taylor	\$100
Ryszard Poddubiuk	\$ 25	Marian Wojdan	\$ 30
Zofia i Michał Rybickowski	\$100	Roman Tatarski	\$ 25
Dr. Maria Lachendro	\$ 25	Dr. J. Korey-Krzeczowski	\$ 30
Ryszard Malewski	\$ 50	Dr. Z. Jaworski	\$ 50
Tadeusz Sołowij	\$ 20	Teresa i Jerzy Zóltowski	\$ 50
George Korwin	\$ 25	Zw. Weteranów Polskich (Mtl.)	\$100
Anna Giżycka	\$ 50	Jadwiga Markiewicz	\$ 50
Jan Zajko	\$100	Alfred Zbik	\$ 50
Janina Stojak	\$ 25	Irena Mazurkiewicz-Kwilecka	\$ 50
Władysław M. Marcinkowski	\$ 25	Rose Tarnowski	\$ 40
Jerzy & Jolanta Gutkowski	\$ 25	Zygmunt Borowiec	\$ 20
Henryk Hoenigan	\$ 15	Stefan Lamed	\$ 25

Roger. E. Morawski	\$ 50	S. Krzyżanowski	\$ 50
Zygmunt Celichowski	\$ 25	Eugeniusz Siniewicz	\$ 50
Jan Solecki	\$ 30	Teresa Rakowska-Harmstone	\$100
E. Wolujewicz	\$ 30	Bożena Happach	\$ 50
W. Gołubowski	\$ 10	Jadwiga Kisielewski	\$ 25
Konstanty Węgrzecki	\$ 20	Zdzisław Marożyński	\$ 20
W.E.S. Henoch	\$ 20	Mike Boczek	\$ 25
Mira Zeliger	\$ 20	Sophie Chromik	\$ 25
W. Czajkowski	\$125	M. S. Sienicki	\$ 30
Anna Szpak	\$ 25	Dr. Stanisław Francuz	\$100
Sophie Janik	\$ 50	Jan Wilk	\$ 20
Eustachy Lenko	\$ 20	Zbigniew Klink	\$ 10
Irena Dyrz-Freeman	\$ 15	Anna Milewski	\$ 15
Polski Związek byłych		Kazimierz Matowski	\$ 50
Więźniów Politycznych (Mtl)	\$ 25	Zofia Kancler	\$ 40
Irena Bellert	\$ 50	Antoni Martynowicz	\$100
Barbara Tasse	\$ 25	James Barnnet	\$200
Jan Romanowski	\$ 25	Janina Kędzierska	\$200
Bridget Fiałkowski	\$ 25	Maksymilian Kubacki	\$100
Stanisław Munik	\$ 50	Maria Hubisz	\$ 50
Polish Patriotic		Antoni Siemak	\$ 20
Brotherhood Aid	\$ 50	Maria Elektorowicz	\$ 20
Jan W. Stępień	\$ 20	Maciej Kirste	\$ 30
J. Łupiński	\$150	Stanisław Romaniec	\$ 35
Marceli Piński	\$100	T. Babarowski	\$ 20
Stanisław Babiński	\$100	Alexandra Wiechula	\$ 20
Stefan Kosko	\$100	Krystyna Sparks	\$100
Tadeusz Grygier	\$ 25	Edmund Kostyk	\$100
Władysław Szeremeta	\$ 20	Jan A. Herman	\$100
Antoni Swiderski	\$ 25	L. Kos-Rabcewicz-Zubkowski	\$ 20
Michał Michbiewicz	\$ 25	Hanna Poznańska	\$ 30
Irena Petruszewicz	\$100	Dr. David Cynberg	\$ 50
Anonimowo	\$ 50	Lech Fulmyk	\$ 25
Florian Porankiewicz	\$ 25	Casimir Michaliszyn	\$ 50
Lucjan Chmiel	\$ 50	Antoni Wysocki-Boreysza	\$ 50
A. J. Ostrowiecki	\$ 20	E. Osiek	\$ 20
Tomasz Babiński	\$ 50	Zdzisław Poznański	\$250
Józef Ursyn-Niemcewicz	\$ 20	Jan Zaściński	\$ 50
Zdzisław Szeliski	\$ 30	Z. L. Łukaszewicz	\$ 20
Janina Józwickowski	\$ 30	Halina Tokarski	\$ 25
Michał Kuczewski	\$ 20	Anna Dziewońska	\$ 50
Jarosław Grembowicz	\$ 20	Teodor F. Domaradzki	\$100
Ks. Kazimierz Gubała	\$ 30	Anonimowo	\$100
Janusz Wielhorski	\$ 20	J. Skura	\$ 30
Stan Zgoralski	\$ 20	Zbigniew Jarnuszkiewicz	\$100
Marek Nitosiński	\$ 30	Edward Kemnitz	\$ 20
Zbigniew Malecki	\$120	Kama Kozłowska	\$200
Maria Jarochońska	\$200	Teresa Zurowska	\$ 10
D. Agopsowicz	\$ 10	Barbara Mielcarek	\$ 20
Alicja Bedkowska	\$ 30	Aleksandra Jaworczykowska	\$ 10
Dr. Maria Spatz	\$100	Maciej Znojkiwicz	\$ 50
Tamara Swinarska	\$ 20	Aleksandra Jaworczykowska	\$ 10
Federacja Polek w Kanadzie		Koło Pań przy Stowarzyszeniu	
Ogniwo w Winniepegu	\$ 30	Techników Polskich w Ottawie	\$ 50

E. Hajdukiewicz Edwards	\$200	Anna i Andrzej Czerwińscy	\$100
Maciej Znojkiwicz	\$ 50	Andrzej Czajkowski	\$100
Stanisław Szot	\$ 50	Alicja Piotrowska	\$ 25
Tadeusz Graff	\$100	Stefan Liszkowski	\$100
Jerzy Nowakowski	\$ 25	Daniela Konieczny	\$ 20
Józef Lityński	\$100	Lidia Adamkiewicz	\$ 50
Maria Zielińska	\$ 30	Stanisław Biega	\$ 30
Jerzy Szmigiel	\$ 50	Frank Kostro	\$ 10
W. Zalewski	\$100	Dr. Krzysztof Runwal	\$100
Paul Berliński	\$ 35	Jan Wawrzków	\$ 50
Jozef Wójcik	\$100	Alicja Gan Ganowicz	\$ 20
Olga Krzyczkowska	\$100	Daniela Konieczny	\$ 20
Jadwiga Runcewicz	\$ 50	Zofia Kancler	\$ 40
Edward Dusza	\$ 20	Romuald Misiewicz	\$ 20
Michał Stefański	\$ 86	SPK.Koło Nr. 7 w Montrealu	\$ 50
Barbara Friedberg	\$100	Edward Osiek	\$ 20
Teresa Zóltowska	\$ 50	Andrzej Madeyski	\$ 75
Alicja Szczeniowska	\$200	Stanisław Orłowski	\$ 25
Jerzy Korwin	\$ 25		

Dla uczczenia pamięci :

Antonina Sims
(pamięci zmarłego Maxa Janasa) \$ 25

Dla uczczenia S.P.zmarłych Wandy i Bogdana Kwiecińskich

rodzina Zofii Makowskiej - \$ 500

Maria Mindak (na fundusz S.P. Wandy Kwiecińskiej) \$ 35

Zamiast kwiatów na grób S.P. Stanisława Babińskiego

Andrzej i Kornelia Ruszkowscy	\$ 30	Maria Bybel i Verna Bound	\$ 50
Zofia i Michał Rybikowscy -	\$ 50	Rodzina Benoit	\$100
Hanna i Stanisław Pappius-	\$ 50	Janina i Wiesław Kędzierscy	\$ 25
Alba Taylor-	\$ 40	Juliusz Łukasiewicz-	\$100
Queen Elizabeth Hospital		K.Vasak	\$ 50
Social Service Dept.	\$ 50	Andrzej i Kornelia Ruszkowscy	\$ 30
Krystyna Krakowska-	\$ 25	Wanda Poznańska -	\$ 20
Maria, Mirosław Morawiczowie-	\$ 50	Jadwiga Runcewicz-	\$ 40
J. i S. Frejmanowie oraz		Adam Zurowski	\$ 20
Zofia Stanek-	\$ 50	Ryszard Snarski -	\$ 10
C. i B. Kwiatkowscy -	\$ 20	Rodzina Czetwertyńskich	\$120
Tomasz Babiński	\$100	Betty i Isa Aisenthal	\$ 50

ACTIVITIES OF THE POLISH INSTITUTE DURING THE ACADEMIC YEAR
1989/1990.

As in the past years, much of the Institute's endeavours concentrated on a fund-raising campaign for the benefit of the Polish Library. The funds thus collected are essential for the day-to-day operations of the Library as well for its modernization. For the fourth consecutive year the Library Aid Committee appealed to the Polish Canadian community for operating funds. This campaign once again, has met a considerable and generous response from the Montreal Polish community.

One of the Institute's main goals is to maintain links with Poland. Improved contacts with many democratically oriented institutions in Poland are now possible due to the great changes that have been occurring from last year in that country. Under the Institute's auspices numerous Polish politicians, economists, historians and scholars are given a chance to present their views to the Montreal Polish-Canadian community.

The first representative of the freely elected Senate was Senator Andrzej Rozmarynowicz, who visited the Polish Institute and presented us with a view of the political situation in Poland after the June elections. Mr. Zygmunt Skórzyński, Head of the Senate Foreign Affairs Bureau, also spoke about current events in that country. A very valuable analysis was presented by Prof. Zbigniew Scholtz, Minister for Emigre Affairs in the Polish Government -in-Exile. In addition, Prof. Józef Lityński, President of the Polish Institute, made his 25th presentation on the latest history of Central Europe in view of the Soviet Union's retreat from expansionism. The lecture presented by M. Jan Nowak, writer and former director of Radio Free Europe, and based on his observation of contemporary Poland, was warmly received. Political themes, although much appreciated, were not the only area of interest to the listeners. Lectures on contemporary Polish literature were also given. A well known Montreal businessman, Mr. John Hallward, shared with us his reflections following his seventh visit to Poland. In the Ottawa Branch of the Polish Institute great interest was shown to the lecture presented by Cardinal Henryk Gulbinowicz about the situation of the Church and Poles in the U.S.S.R.

Aside from lectures, the Institute organizes painting and photographic exhibitions to promote forthcoming Polish-Canadian talents. The Institute continues to sponsor the Video-Club established two years ago with presentations of films on Polish history and on both Canadian and Polish current events.

The Institute also continues its traditional cooperation with similar cultural institutions around the world, such as the Polish Institute of Arts and Sciences of American in New York, the Piłsudski Institute of London and New York, the Polish Cultural Centre in London and the Literary Institute in Paris.

Members of the Board:

President:	Prof. Józef Lityński
Vice-presidents:	Prof. Hanna M. Pappius
	Prof. Andrzej Ruszkowski
Secretary Gen.:	Mr. Stanisław Latek
Treasurer:	Mr. Leopold Kurcz

**ACIVITIES OF THE POLISH LIBRARY DURING THE ACADEMIC YEAR
1989/1990**

The major innovation in the Polish Library during the last academic year has been the initiation of computerization of our catalogue. The purchase of the required hardware and software was made possible by the generous support of the Polish community in answer to our now traditional Autumn appeal for funds. The response to that appeal came from individuals as well as from several organizations including the Millenium Foundation of Toronto, The Polish Socio-Cultural Foundation of Montreal and the Polish Credit Union of Montreal. As a result, we are able to begin implementation of an agreement reached with McGill University Libraries to have a good portion of our collection included in their catalogue. This work was started in September 1989 and already more than 300 items appear in MUSE with annotation that the item is located in "Polish Institute Library". The collaboration with McGill necessitated conversion to the Library of Congress classification from the Dewey system which was in place. The current computerization of our collection, therefore, involves at the same time, recataloguing.

We continue to increase our collection. To offset the astronomical increase in the price of books, particularly these from Poland (due to introduction of the free market economy up to 10-fold increases have been reported), the budget for book purchases has been increased to \$8000 from the previous \$5000. We continue to receive publications from the "Institut Litteraire" in Paris, Polish Historical Society in Rome, Polish Cultural Foundation in London and Znak in Krakow. In the past year we have obtained valuable material from many donors. Of special interest to us was a generous gift of nearly 1000 art books from Mr. A. Madeyski of Rowdon. This collection also included complete works of Teodor Parnicki with the author's dedications. We also received a bequest of books belonging to the late Mr. K. Berse, a Montreal engineer, Mr. and Mrs. Grabowski donated a series of old prints and Mr. T. Solowij and Mrs. A. Taylor some more valuable books. During the last year our regular readership increased by 160 to a total of 1050. Fourteen thousand books were borrowed. We have instituted a travelling library of children's books to service Polish language Sunday schools and we have organized visits to the library by school children on Saturday.

Prof. H. M. Pappius remains as the Director of the Library on behalf of the Polish Institute. Mr. Stefan Władysław continues as our librarian coordinating all aspects of the library activities. Ms. S. Bogdańska is responsible for the cataloguing of all our material at McGill. As has been the case since our inception, the Polish Library relies heavily on the unstinting efforts of our fifteen volunteers.

The Polish Library maintains contacts with similar organizations in North America and Europe. Because of political changes in Poland we are able to initiate collaboration with several institutions there. Both Prof. Pappius and Ms. Bogdańska

visited the National Library in Warsaw during the summer and discussed means of establishing regular exchanges between our two institutions. Prof. Lityński, the President of the Polish Institute of Arts and Sciences in Canada, represented the Polish Library at the Standing Conference on Polish Libraries and Museums in the West in London in September while Ms. Bogdańska represented us at the National Conference of the American Association for the Advancement of Slavic Studies in Chicago.

Personnel:

Founder and Curator	: Mrs. Wanda Stachiewicz, M.A.
Library Director	: Prof. Hanna M. Pappius
Librarian	: Mr. Stefan Władysiuk, M.L.S.
Cataloguing Librarian	: Ms. Sophie Bogdański, M.L.S.

Opening Hours:

Monday from 10 AM to 8 PM
Thursday from 4 PM to 8 PM
Saturday from 2 PM to 8 PM

L'INSTITUT POLONAIS DES ARTS ET DES SCIENCES AU CANADA ET SES
ACTIVITES DURANT L'ANNEE ACADEMIQUE 1989/90

Cette année c'est la modernisation de la Bibliothèque qui fut en vedette dans la vie de l'Institut. Comme dans le passé l'appel lancé a nos compatriotes fut couronné de succès et les dons généreux nous ont permis de finaliser l'achat d'un ordinateur. La Bibliothèque est en train d'introduire un nouveau système de cataloguage afin de rendre les services dispensés à nos lecteurs de plus en plus efficaces. (Prière de voir le rapport de la Bibliothèque).

Suite aux grands changements politiques survenus en 1989 en Pologne, nous avons pu entamer une collaboration scientifique étroite et ouverte avec nos homologues au pays.

Nous avons reçu a Montreal plusieurs représentants de marque du nouveau gouvernement à Varsovie qui ont donné des conférences intéressantes jettant la lumière sur les nouvelles perspectives politiques et sociales en Pologne. Ainsi nous avons écouté Messieurs Andrzej Rozmarynowicz, sénateur, qui nous a parlé des élections tenues en juin 1989, Zygmunt Skórzyński, chef du bureau des Affaires Étrangères au Senat, et le professeur Zbigniew Scholtz, Ministre du gouvernement polonais en exil de Londres. Monsieur Jan Nowak, ancien directeur de la radio "Free Europe" et écrivain, a présenté ses impressions d'une visite récente en Pologne. Un grand intérêt a suscité la conférence de Monsieur John Hallward, homme d'affaires montrealais et membre honoraire du Comité de l'Aide à la Pologne, qui nous a fait part de ses impressions des récentes visites en Pologne. En outre, le président de l'Institut Polonais des Arts et Sciences au Canada, le professeur Józef Lityński a présenté la vision de l'Europe Centrale face au déclin de l'empire soviétique. Deux jeunes scientifiques, Messieurs Marek Swidziński et le docteur Wojciech Ligeza ont parlé de la vie littéraire en Pologne aujourd'hui. Le cardinal Henryk Gulbinowicz a prononcé un discours à la filiale de l'Institut à Ottawa touchant le rôle et la situation de l'Eglise et des polonais en Union Soviétique.

En somme, l'Institut Polonais des Arts et des Sciences au Canada a organisé 14 conférences et 2 rencontres du Video-Club sur l'histoire de la Pologne, l'immigration polonaise et les événements au pays. On organise également périodiquement des expositions d'art afin d'encourager et promouvoir les nouveaux talents.

Au cours de l'année dernière M. Antoni Sibiga, ingénieur, est devenu un nouveau membre de Comité exécutif de l'Institut. Il y a eu également des changements au sein du Comité exécutif à Ottawa: le professeur Andrzej Ruszkowski qui a servi l'Institut avec distinction depuis de nombreuses années a cédé la place au professeur Ludwik Kos-Rabcewicz Zubkowski. En décembre 1989 décéda subitement la présidente de l'Institut à Toronto, madame Iwona Grabowska, professeur des langues slaves à l'Université York. Elle a contribué grandement à la vie culturelle et scientifique de la communauté polonaise. Madame

Grabowska fut remplacée par le professeur Iwona Bogorya Buczkowska. A notre grand regret un autre membre distingué de l'Institut nous quitte en la personne de Monsieur Tadeusz Brzeziński, ancien consul général de Pologne à Montréal.

Un autre aspect important de nos activités est la collaboration et les échanges avec les nombreuses institutions homologues, telles que l'Institut des Arts et des Sciences en Amérique à New York, l'Institut Józef Pilsudski de New York et de Londres, avec la Fondation Socio-Culturelle de Londres, la Société Historique et Littéraire Polonaise de Paris et d'autres.

Conseil d'administration:

President:	Professeur Józef Lityński
Vice-president:	Professeur Hanna M. Pappius
	Professeur Andrzej Ruzkowski
Secrétaire:	M. Stanisław Latek
Tresorier:	M. Leopold Kurcz

LA BIBLIOTHEQUE POLONAISE ET SES ACTIVITES DURANT
L'ANNEE ACADEMIQUE 1989/90

La Bibliothèque a connu en 1989/90 une autre année de croissance et d'épanouissement de ses activités. Une importante décision fut prise: celle de moderniser la Bibliothèque en introduisant l'informatisation de sa collection. Grâce à l'appui financier de plusieurs organisations polonaises, ainsi qu'aux recettes de la campagne de financement nous avons acheté en 1989 un ordinateur de marque Epson. Le coût de cet ordinateur incluant l'imprimante et les programmes nécessaires était d'environ 6000\$. Dorénavant nous sommes en mesure d'entrer les données concernant les importantes collections de la Bibliothèque de l'Institut Polonais des Arts et des Sciences dans le catalogue de l'Université McGill. Ce nouveau procédé faisait suite à une entente avec la direction générale de la Bibliothèque centrale de l'Université McGill et fut mis sur pied en septembre 1989. En effet, l'Université McGill exige que toutes les nouvelles acquisitions et les livres classés selon l'ancien catalogue Dewey soient entrés dans le catalogue central conformément au système de la "Library of Congress". Plus de 300 volumes sont déjà catalogués ainsi.

En septembre 1990 Mlle Sophie Bogdańska représentait la Bibliothèque au Congrès des études slaves à Chicago. Nous tenons à collaborer non seulement avec les milieux professionnels au Canada et à l'étranger, mais également avec les bibliothèques en Pologne. Les énormes changements politiques qui ont eu lieu dernièrement nous permettent à présent d'entamer des échanges ouvertes et plus étroites. Ainsi, à la suite de la visite à la Bibliothèque Nationale à Varsovie de Mmes Prof. Hanna M. Pappius et Sophie Bogdańska une coopération entre nos deux bibliothèques se réalise déjà: nous recevons des périodiques, nous échangeons des livres et informations professionnelles. Nous collaborons également avec la Conférence permanente de musées, archives et bibliothèques polonaise en Occident.

En 1989 la somme de 5000\$ a été prévue pour l'achat de livres et périodiques. Cependant suite à la hausse des prix des livres en Amérique du Nord et surtout en Pologne, les membres de l'Exécutif de la Bibliothèque ont décidé de porter ce montant à 8000\$ pour l'année 1990.

La Bibliothèque s'enrichit également d'une façon considérable grâce aux dons des particuliers. De nombreuses maisons d'éditions, telles que L'Institut littéraire à Paris, la Société de l'histoire polonaise à Rome, la Fondation culturelle polonaise à Londres, les éditions "Znak" à Cracovie et d'autres nous envoient des volumes complémentaires.

Durant l'année scolaire 1989/90 la Bibliothèque a collaboré étroitement avec les écoles polonaises à Montréal. On a organisé des visites d'enfants à la Bibliothèque, ainsi qu'un service d'une "bibliothèque roulante" dans une des écoles de la banlieue.

Soulignons qu'au cours de cette année 160 lecteurs se sont inscrits, ce qui fait un total de plus de 1050 membres. Pres

de 14,000 livres étaient en circulation au courant des douze derniers mois.

Comme par les années passées nous avons participé à deux foires organisées par la communauté polonaise de Montréal. Nous avons vendu de nombreux volumes superflus. Notre présence à ces rencontres est une publicité importante pour la Bibliothèque, ses travaux et ses activités.

Le succès de la Bibliothèque et du en grande partie au travail de ses bénévoles dévouées - sans leur collaboration nous ne pourrions pas fonctionner. Quinze bénévoles travaillent au service de prêt, cataloguent et classent les livres et s'occupent de divers tâches de bureau. Nous leur exprimons ici notre gratitude. Enfin, à tous nos amis et bienfaiteurs qui ont contribué à nos efforts communs nous sommes profondément reconnaissants.

Le personnel:

Fondatrice et curatrice:	Mme Wanda Stachiewicz, M.A.
Directrice:	Prof. Hanna M. Pappius
Bibliothécaire:	M. Stefan Władysław, M.L.S.
Catalogueur:	Mlle Sophie Bogdańska, M.L.S.

Heures d'ouverture;

lundi de 10h à 20h
jeudi de 16h à 20h
samedi de 14h à 20h

